

Сумський державний
педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

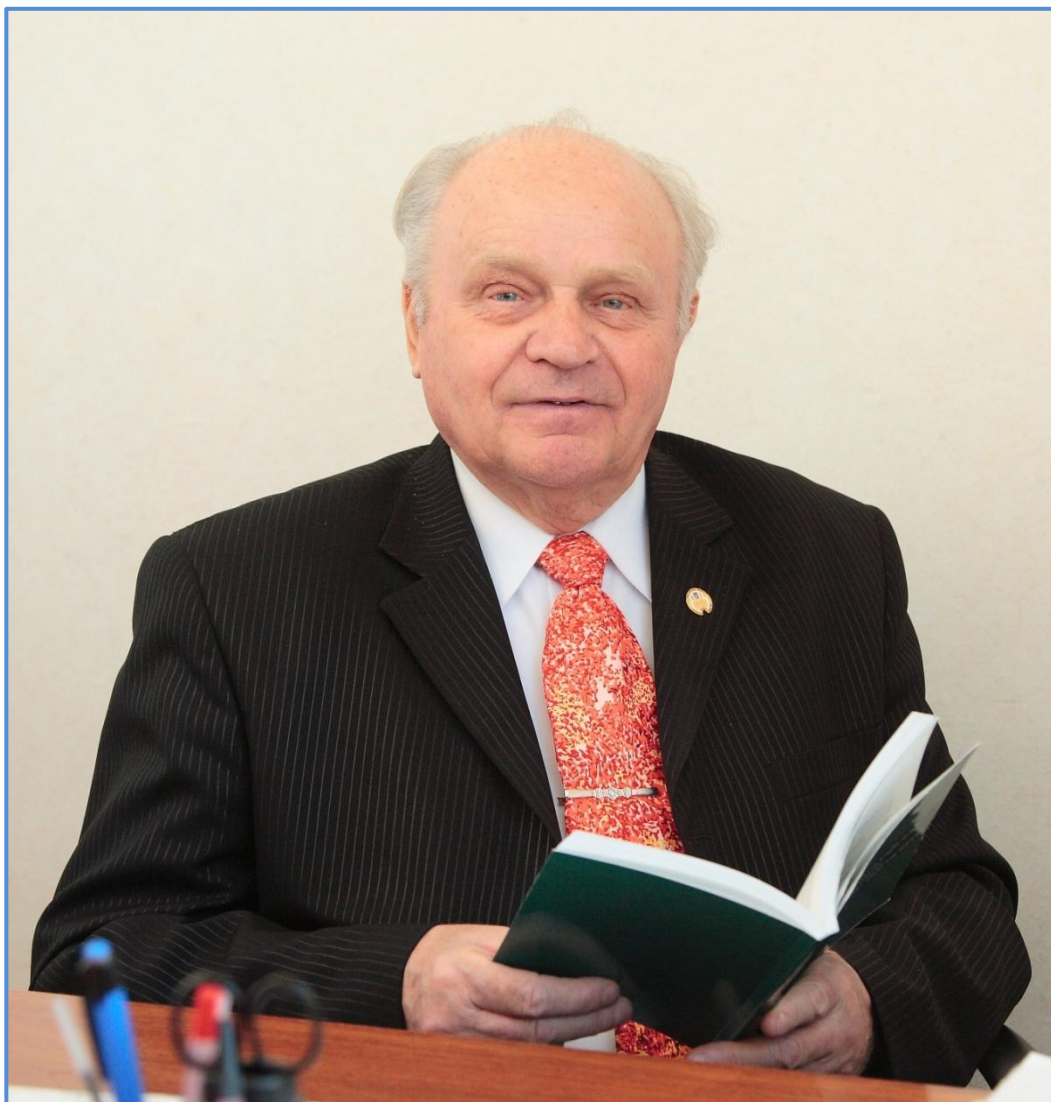
Серія «Видатні науковці університету»

Випуск 4

Веніамін Олександрович Цикін

Біобібліографічний покажчик

СУМИ • 2016

ВЕНІАМІН ОЛЕКСАНДРОВИЧ ЦИКІН

**доктор філософських наук,
академік Академії наук вищої школи України,
професор,
завідувач кафедри,
Заслужений працівник освіти України**

ББК 91.9:74.583(4УКР-4СУМ)
УДК 016:378.4(477.52)СумДПУ
Ц59

*Рекомендовано до друку рішенням редакційно-видавничої ради
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 9 від 21 листопада 2016 р.)*

Укладачі: **Железняк І. О.**, директор Наукової бібліотеки ;
Чайка Н. А., головний бібліограф;
Косенко В. В., завідувач інформаційно-бібліографічним відділом

Відповідальний за випуск директор Наукової бібліотеки І. О. Железняк

Ц59 **Веніамін Олександрович Цикін** [Текст] : (до 85-річчя від дня народження) : біобібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; [уклад.: І. О. Железняк, Н. А. Чайка, В. В. Косенко ; ред.: В. В. Косенко, І. В. Сенча ; художнє оформлення І. В. Сенча]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 148 с. – (Серія «Видатні науковці університету» ; вип. 4).

Біобібліографічний покажчик створено до 85-річчя доктора філософських наук, академіка АН ВШ України, професора, видатного педагога, заслуженого працівника освіти України, завідувача кафедри філософії та соціальних наук СумДПУ імені А. С. Макаренка **Веніаміна Олександровича Цикіна**.

Видання відображає монографії, підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, наукові статті зі збірників та журналів. Широко представлена інформація про життєвий та творчий шлях вченого.

Покажчик адресовано, освітянам, науковцям, викладачам навчальних закладів, аспірантам, студентам, дослідникам-краєзнавцям, працівникам архівів та бібліотек.

ББК 91.9:74.583(4УКР-4СУМ)
УДК 016:378.4(477.52)СумДПУ

*Час людського життя - мить;
його сутність - вічна течія;
відчуття непевне;
будова всього тіла тлінна;
душа загадкова; слова недостовірні;
життя - боротьба і мандри по чужині;
помертна слава - забуття.
Але що може вивести на шлях?
Ніщо, крім філософії*

Марк Аврелій

ЗМІСТ

Передмова.....	6
I. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА	8
Основні дати життя та діяльності.....	8
Автобіографія	10
Нагороди та відзнаки професора В. О. Цикіна	12
Фотоматеріали.....	26
Публікації про професора В. О. Цикіна	33
II. ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТУ КОЛЕГИ ТА ПЕДАГОГА	36
Лазарєв М. О. Моєму колезі, вченому-філософу, мудрому педагогу	37
Дєнсєжніков С. С. Слово про наставника	38
Сумченко С. В. Слово про вчителя	42
Наумкіна О. А. Людина з великої літери	43
Возний А. П. Цикіну Веніаміну Олександровичу – моєму дорогому вчителю	44
III. АВТОРСЬКІ ПРАЦІ ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА.....	45
Дисертації та автореферати дисертацій	45
Монографії, книги.....	46
Навчальні посібники.....	51
Навчально-методичні видання	59
Статті в наукових збірниках та книжкових виданнях	62
Публікації в матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, семінарів	74
Статті в періодичних виданнях	85
Редакційна діяльність вченого	88

Наукове рецензування	110
IV. НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА.....	113
Наукові роботи, виконані під керівництвом В. О. Цикіна	113
Магістерські роботи	116
V. ТВОРЧІ ОБРІЇ ХУДОЖНИКА В. О. ЦИКІНА.....	118
Алфавітний покажчик праць	134
Іменний покажчик авторів	143

Передмова

*Філософія покликана допомогти
людям досягти вищих сфер буття.*

Фен Юлань

Показчик продовжує серію біобібліографічних видань «Видатні наковці університету». Випуск присвячується професійній, науковій, педагогічній діяльності вченого, філософа, математика, досвідченого педагога, та талановитого художника Веніаміна Олександровича Цикіна.

Багатогранна та творча особистість вченого, його теоретичні пошуки направлені на дослідження філософських проблем науки.

Кафедра філософії та соціології СумДПУ імені А. С. Макаренка під керівництвом професора В. О. Цикіна перетворилася в центр наукових досліджень. Створено наукову атмосферу для творчої роботи з дослідження важливих наукових проблем: нелінійного розвитку світу, синергетичного осягнення проблем буття, дослідження процесів самоорганізації і взаємодії відкритих складних систем, коеволюційних процесів, глобалізації, нанотехнологій, суспільства ризику та суспільства знань.

При кафедрі філософії та соціології засновано наукову лабораторію «Філософський аналіз основ синергетики та нанонаук». Метою діяльності лабораторії є дослідження філософських засад синергетики та нанонаук на сучасному етапі.

Під керівництвом професора Веніаміна Олександровича Цикіна кафедра активно співпрацює з Національним університетом імені Т. Г. Шевченка, Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, Чернівецьким національним університетом імені Ю. Федьковича, Вінницьким національним технічним університетом, Одеським національним університетом імені І. І. Мечникова, Донецьким національним університетом економіки та торгівлі імені М. Туган-Барановського та Інститутом філософії Національної академії наук Білорусі.

Активно здійснюється підготовка наукових кадрів: керівництво дисертаційними дослідженнями аспірантів, наукові консультації аспірантів та здобувачів наукового ступеня, експертна оцінка дисертаційних робіт та їх захист.

На кафедрі видається фаховий збірник «Філософія науки: традиції

та інновації», в якому публікуються наукові статті, основні результати кандидатських та докторських дисертацій.

Публікація результатів досліджень постійно знаходять відображення в журналі «Філософська думка», збірнику наукових праць «Totallogy» та виданнях Інституту філософії НАН України.

Веніамін Олександрович своєю плідною науковою діяльністю сприяє зростанню авторитету української філософії науки на міжнародному рівні.

В Інтернет-видавництвах Palmarium Academic Publishing та LAP LAMBERT Academic Publishing монографія В. О. Цикіна «Философская интерпретация инновационного образования. Философия образования» перекладається різними мовами світу.

За значний вклад у розвиток наукової, навчальної, навчально-методичної та організаційної діяльності вченого відзначено нагородами, почесними званнями та грамотами.

Посібник містить бібліографію наукових праць В. О. Цикіна. Видання відображає монографії, підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, наукові статті зі збірників і журналів. Широко представлена інформація про життєвий та творчий шлях вченого.

Складається покажчик із п'яти розділів.

Публікаційні джерела біобібліографічного покажчика розміщено в хронологічно-алфавітному порядку. У виданні відображена література за період з 1975 по 2016 роки.

Біобібліографічний посібник налічує 429 публікаційних джерел.

Останній розділ покажчика присвячений розкриттю художнього таланту науковця. У виданні представлені світлини його картин. Персональна колекція містить понад 90 робіт. Картини В. О. Цикіна багаторазово експонувалися на виставках в СумДПУ імені А. С. Макаренка та художніх галереях міста Суми.

При підготовці видання використані фонди, каталоги та картотеки Наукової бібліотеки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, література кафедри філософії та соціальних наук, ресурси інформаційної мережі Інтернет, матеріали з особистої бібліотеки та архіву науковця.

Видання розраховано на науковців, освітян, студентів, бібліотечних та архівних працівників, краєзнавців, всіх, хто цікавиться питаннями історії педагогіки та історії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

І. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

1931, 28 червня	Народився в селі Великий Двір, Моїсеєвської сільради Тотемського району, Вологодської області
1951	Закінчив Тотемське педагогічне училище. Вступив до військового повітряно-десантного училища міста Алма-Ати
1954–1961	Проходив військову службу
1961–1962	Слухач курсів Сухопутних військ при Вищому військово-політичному училищі міста Львова
1965	Закінчив Вологодський педагогічний університет за спеціальністю «математика»
1962–1967	Проходив військову службу у Польській Народній Республіці
1967–1987	Працював старшим інструктором та керівником кафедри суспільних наук у Сумському артилерійському училищі
1979	Закінчив аспірантуру при Київському державному університеті, присуджена вчена ступінь кандидата філософських наук
1980, листопад	Отримав вчене звання «доцент»
1987	Звільнився зі Збройних Сил за вислугою років, працює викладачем та доцентом кафедри історії КПРС і філософії СДПІ імені А. С. Макаренка
1991, січень – травень	Працює доцентом кафедри філософії і політичної історії ХХ ст. Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка
1991, червень	Працює професором кафедри філософії і політичної історії ХХ ст. СДПІ імені А. С. Макаренка

1991, жовтень	Отримав вчену ступінь доктора філософських наук
1992, червень	Отримав вчене звання «професор»
1992–1999	Працює завідувачем кафедри філософії ХХ ст.
1999–2006	Завідувач кафедри філософії і соціології СДПІ
2006– 2015	Завідувач кафедри філософії та соціології СумДПУ імені А. С. Макаренка, професор
2015–по теперешній час	завідувач кафедри філософії та соціальних наук Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка

АВТОБИОГРАФИЯ

Я, Цикин Вениамин Александрович, родился 28 июня 1931 года в деревне Великий Двор, Мосеевского сельсовета Тотемского района, Вологодской области.

В 1951 году закончил Тотемское педагогическое училище и в этом же году поступил в военное воздушно-десантное училище г. Алма-Ата.

Со 2 августа 1951 г. по 25 сентября 1954 г. – курсант. Училище закончил по первому разряду.

С сентября 1954 г. по ноябрь 1961 г. проходил военную службу в должностях: командир взвода, секретарь комсомольского бюро батальона, полка, заместитель командира батальона по политработе.

С 1961 г. по август 1962 г. слушатель курсов подготовки политсостава Сухопутных войск при Высшем военно-политическом училище г. Львов.

В 1965 г. закончил Вологодский педуниверситет (по специальности математика).

С августа 1962 г. по сентябрь 1967 г. пропагандист полка, политотдела спецчастей Северной группы войск (ПНР).

С 1967 г. по 1987 г. работал в Сумском высшем артиллерийском училище на должностях: старшего преподавателя, заместителя начальника кафедр, начальника кафедры общественных дисциплин.

В 1969 г. закончил артиллерийские курсы «Выстрел» в г. Москва.

В 1976 г. и 1981 г. учился на академических курсах при военно-политической академии г. Москва.

В 1979 г. закончил аспирантуру при Киевском госуниверситете. Решением Ученого совета Киевского госуниверситета от 21 ноября 1979 г. присуждена ученая степень – кандидата философских наук, а в ноябре 1980 г. решением Высшей аттестационной комиссии при Совете Министров СССР присвоено ученое звание – доцент.

Воинское звание – «полковник». Уволился из Вооруженных сил (по выслуге лет) в 1987 г.

С 1987 г. по настоящее время работаю на кафедре философии и социологии Сумского педуниверситета на должностях: доцента, профессора, зав. кафедрой.

11 октября 1991 г. присуждена ученая степень доктора

философских наук за защиту диссертации «Проблема перехода от абстрактного мышления к практике» (на материалах дедуктивных наук) по специальности 09.00.08 – философские проблемы естествознания и техники.

29 июня 1992 г. присвоено ученое звание «профессора» по кафедре философии и политической истории.

Подготовлено и опубликовано более 275 научных работ, из них 12 монографий.

За десять лет 15 аспирантов защитили под моим научным руководством ученые степени кандидата философских наук по специальности философия науки.

В настоящее время руковожу научной лабораторией «Философские проблемы синергетики, нанонаук и нанотехнологий».

Являюсь главным редактором научного журнала «Філософія науки: традиції та інновації».

Награжден 14 медалями, знаком «Відмінник освіти України» (1999 г.), знаком «Петро Могила» (2006 г.), почетной грамотой «Української федерації вчених» (2003 г.), в декабре 2004 г. избран академиком АН ВШ Украины, в 2007 г. присвоено почетное звание «Заслужений працівник освіти України», в 2010 г. награжден «Почесною грамотою Верховної Ради України».

Женат, имею двух дочерей и трёх внуков.

Пишу картины маслом, из 90 картин, около 70 моих работ были представлены на 3 персональных выставках. Занимаюсь плаванием, увлекаюсь лыжным и велоспортом.

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА

1995	Нагороджений медаллю «50 років визволення України», Указ Президента України від 10.03.1994 р.
1995	Нагороджений медаллю «50 років перемоги у Великій вітчизняній війні 1941-1945», Указ Президента України від 29.03.1995 р.
1999	Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти України»
2003	Нагороджений почесною грамотою «Української федерації вчених»
2004, грудень	Обраний академіком Академії наук вищої освіти України
2006	Нагороджений вищою відзнакою Міністерства освіти і науки України – нагрудним знаком «Петро Могила» за значний особистий внесок у розвиток вищої освіти, значні успіхи в організації навчальної, науково-методичної та науково-дослідної роботи, підготовці та підвищенні кваліфікації наукових та науково-педагогічних кадрів, розвитку педагогічної науки, створенні підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів
2007	Присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України»
2010	Нагороджений «Почесною грамотою Верховної Ради України»
2010	Нагороджений ювілейною медаллю «65 лет Победы в Великой отечественной войне 1941-1945 гг.» Указ Президента України від 02.04.2010 р.
2011	Нагороджений Почесним знаком СумДПУ імені А. С. Макаренка «За заслуги перед колективом університету»
2012	Нагороджений ювілейною медаллю «XX років АН Вищої освіти України»

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК

ФС № 002724

Москва 21 ноября 1979 г.

Решением
Совета в Киевском университете
им. П. Т. Шевченко

от 23 апреля 1979 г. (протокол № 8)

Цикину Владимиру Александровичу
ПРИСУЖДЕНА УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ

КАНДИДАТА
ФИЛОСОФСКИХ НАУК

Председатель совета

Ученый секретарь совета

Диплом на присвоения ученого ступеню
кандидата філософських наук
(1979)

АТТЕСТАТ
ДОЦЕНТА

АЦ № 040783

Москва

Решением

Высшей аттестационной комиссии
при Совете Министров СССР

от 19 ноября 1980 г. (протокол № 46/83)

Цикину Владимиру Александровичу
ПРИСВОЕНО УЧЕНОЕ ЗВАНИЕ

ДОЦЕНТА

ПО КАФЕДРЕ
марксизма-ленинизма

Председатель
Высшей аттестационной комиссии
Главный ученый секретарь
Высшей аттестационной комиссии

Атестат на присвоения ученого звания доцента
(1980)

ДИПЛОМ
ДОКТОРА НАУК

ДТ № 010263

Москва

Решением
Высшей аттестационной комиссии
при Совете Министров СССР

от 11 октября 1991 г. (протокол № 349/5)

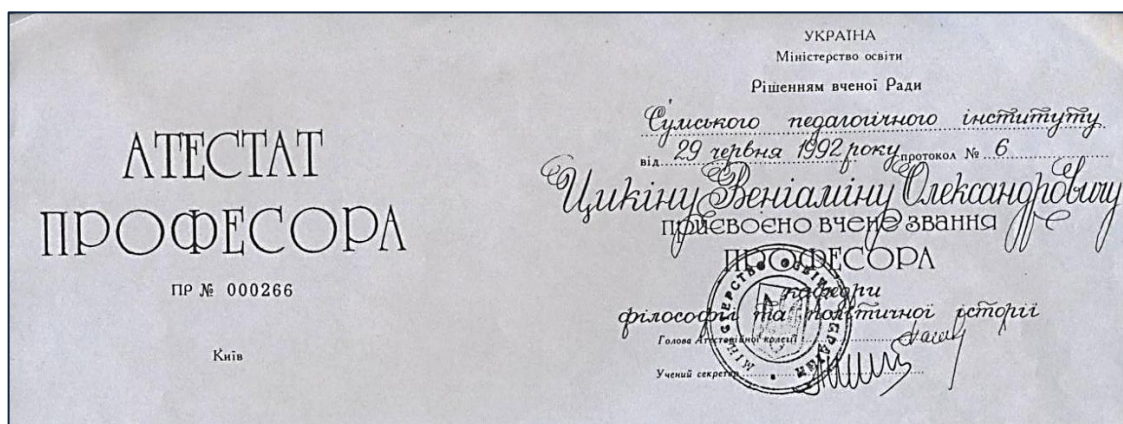
Цикину Владимиру Александровичу
ПРИСУЖДЕНА УЧЕНАЯ СТЕПЕНЬ

ДОКТОРА

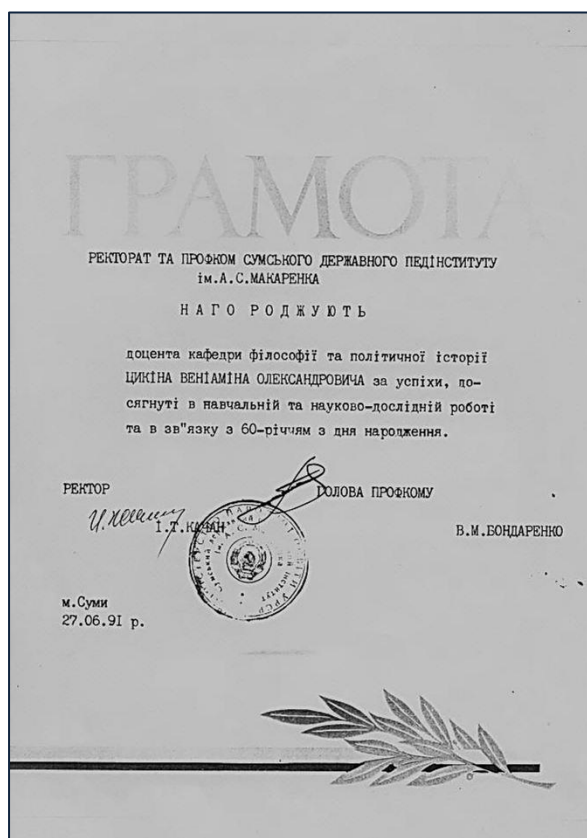
философских наук

Председатель
Высшей аттестационной комиссии
Главный ученый секретарь
Высшей аттестационной комиссии

Диплом на присвоения ученого ступеню
доктора філософських наук
(1991)

**Атестат на присвоєння вченого звання професора
(1992)**

**Грамота Сумського державного
педагогічного інституту
імені А. С. Макаренка
(1991)**

Ювілейна медаль
«50 років Перемоги у Великій
Вітчизняній війні 1941—1945 рр.»
(1995)

Пам'ятний знак «50 років визволення України»
1995

Нагрудний знак
«Відмінник освіти України»
1999

Диплом
за перемогу в номінації
«Провідний викладач
університету»
(2000)

**Грамота Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(2001)**

**Почесна Грамота
Української федерації вчених
(2003)**

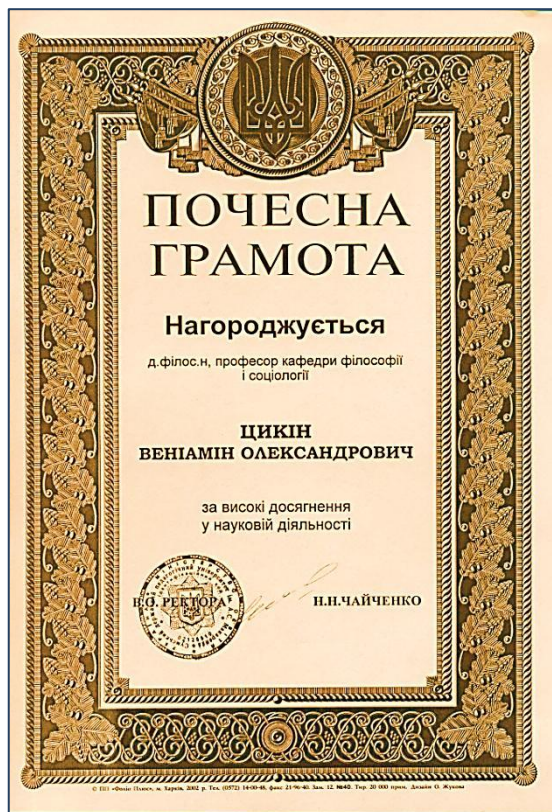

Грамота
Управління освіти і науки
Сумської обласної державної
адміністрації
(2003)

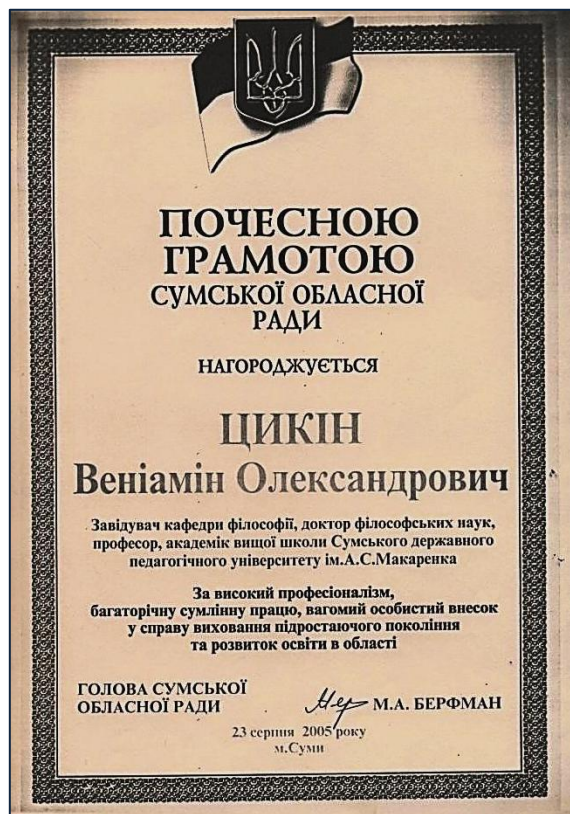

Диплом академіка Академії наук вищої освіти України
(2004)

**Почесна Грамота
Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(2005)**

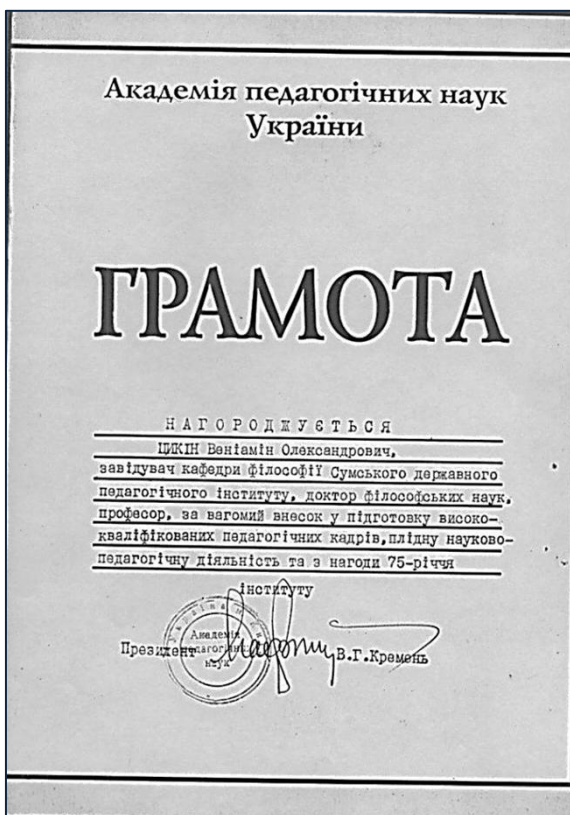

**Почесна Грамота
Сумської обласної ради
(2005)**

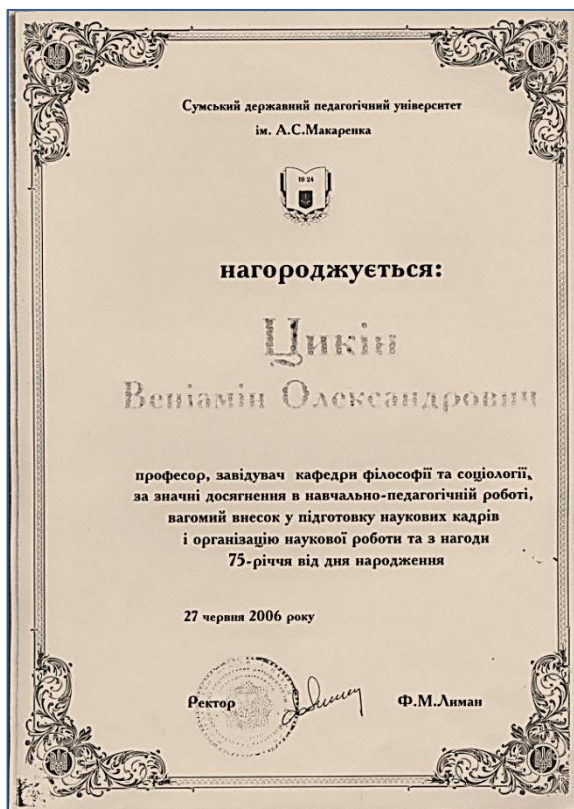

**Грамота
Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(2006)**

**Почесна Грамота
Академії педагогічних наук
України
(2006)**

**Грамота
Сумського державного
педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(2006)**

**Найвища відзнака МОН України –
нагрудний знак «Петро Могила»
(2006)**

**Відзнака
«Заслужений працівник
освіти України»
(2007)**

**Ювілейна медаль
«65 лет Победы в Великой отечественной войне 1941-1945 гг.»
(2010)**

**Грамота Голови Сумської
обласної державної адміністрації
(2015)**

**Почесна Грамота
Академії Наук Вищої Освіти
України
(2015)**

ФОТОМАТЕРІАЛИ

**Жити в дусі гармонії, поєднуючи науку з творчістю, –
в стилі професора В. О, Цикіна**

**Перед виставкою Наукової бібліотеки.
10 грудня 2014 року в рамках урочистих заходів з нагоди
90-річчя СумДПУ імені А. С. Макаренка в театрі ім. Щепкіна**

Кожен студент, який хоч раз відвідав лекцію В. О. Цикіна, обов'язково розповість, як емоційно й захоплено говорить Веніамін Олександрович про тонкощі філософської науки, наскільки вміє зацікавити своїм предметом

**На засіданні кафедри філософії та соціальних наук
СумДПУ імені А. С. Макаренка**

Його ентузіазм придатливий, він лежить в основі прогресу всієї кафедри. Веніамін Олександрович точно знає: якщо є прогрес, то є і досягнення

Успіх приходить до тих, хто наважується діяти. Неможливо вирішити проблему не піднявшись над нею

Ювіляр бачить своє призначення в творчому пошуку, розвитку і самовдосконаленні протягом усього життя. Така в нього вдача: ніколи не зупинятися на півдорозі, все, що розпочато, доводити до кінця.

**Ювіляру відомо, що якщо думати, що все вже знаєш,
залишається все менше шансів дізнатися більше**

**Тільки той має право зватися вільним,
який хоч зрідка буває без справ.
(Марк Тулій Цицерон)**

**Чотири основні чесноти: мудрість, мужність (хоробрість),
розсудливість (поміркованість) та справедливість.
(Платон)**

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА

1999

Цикін Веніамін Олександрович [Текст] // Корж, Л. В. Історія становлення та розвитку Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка / Л. В. Корж. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПУ ім. А. С. Макаренка, 1999. – С. 70-71.

2001

Возный, П. Жизненный путь мудреца [Текст]: [стихи посвященные В. А. Цикину в честь 70-летия со дня рождения] / П. Возный. – [Сумы]: [б. и.], [2001].

Кращий завідувач кафедри [Текст]: [Цикін Веніамін Олександрович, доктор філософських наук, професор] // Наш університет – наша гордість. Кращі імена. 2001 / Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка; [уклад.: Т. М. Горбунова, Н. Г. Козубенко]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – С. 6.

Цикін Веніамін Олександрович, доктор філософських наук, професор [Текст] // Наш університет – наша гордість. Кращі імена. 2001 / Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка; [уклад.: Т. М. Горбунова, Н. Г. Козубенко]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – С. 23-24.

2005

Кафедра філософії та соціології [Текст]: [про наукові надбання та перспективи подальшої діяльності кафедри філософії та соціології СумДПУ імені А. С. Макаренка під керівництвом завідувача кафедри, доктора філософських наук, професора, академіка В. О. Цикіна] // Гаудеамус. – 2005. – № 9 (17), лютий-березень. – С. 7.

2006

К юбилею В. А. Цикина. Поздравления юных синергетиков [Текст] // Карих, В. И. Цикину Вениамину Александровичу 75 лет : [стихи и поздравления сотрудников кафедры философии и социологии]

Сумского государственного педагогического университета им. А. С. Макаренка] / В. И. Карих, Ю. П. Тарелкин. – [Сумы] : [б. и.], [2006]. – С. [1-6].

Песня к 75-летию Цикина Вениамина Александровича [Текст] // Цикину Вениамину Александровичу 75 лет : [поздравления сотрудников кафедры философии и социологии Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренка] / [В. И. Карих, Ю. П. Тарелкин]. – [Сумы] : [б. и.], [2006]. – С. [7-10].

Цикину Вениамину Александровичу 75 лет [Текст] : [поздравления сотрудников кафедры философии и социологии Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренка] / [В. И. Карих, Ю. П. Тарелкин]. – [Сумы] : [б. и.], [2006]. – [10] с.

2008

Сурков, В. Влюблённые в мудрость [Текст] : [Международный день философии; отношение к философии И. Мозгового, В. Цикина, В. Вандышева, М. Жука] / В. Сурков // Ваш шанс. – 2008. – № 46, 12 ноября. – С. А 12.

Філософ, художник, талант [Текст] : про виставку картин доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри філософії та соціології СумДПУ ім. А. С. Макаренка В. О. Цикіна // Гаудеамус. – 2008. – № 4 (44), квітень. – С. 5.

2009

[Історія кафедри філософії та соціології] [Текст] // Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка : досвід, реалії, перспективи / Міністерство освіти і науки України, Управління освіти і науки Сумської обласної адміністрації, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [за заг. ред. А. І. Кудренка] ; [уклад. Л. В. Корж-Усенко]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, [2009]. – С. 83-86.

2012

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка [Текст] : [історія заснування СумДПУ та кафедри філософії] // Шудрик, І. О. Історія філософської думки в Слобідській Україні : монографія / І. О. Шудрик ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Харківський державний університет харчування та торгівлі. – Харків : Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2012. – С. 396-401.

Шудрик, І. О. Історія філософської думки в Слобідській Україні [Текст] : монографія / І. О. Шудрик ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків : Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі, 2012. – 422 с.

Цикін Веніамін Олександрович [Текст] : [доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри філософії та соціології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка] // Академія наук вищої освіти України. XX років : науково-історичне видання / [редагування та корегування: Т. Летнянчин, А. Пасльон]. – Київ : [ТОВ «Брама-V»], 2012. – С. 508.

2014

Науково-педагогічний Олімп університету [Текст] : [Цикін Веніамін Олександрович] // Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 1924–2014 : [90 років]. – Суми : [б. в.], [2014]. – С. 59.

2015

Кафедрі філософії та соціології історичного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка 85 років : (травень 1930 – травень 1915) [Текст] : [основні етапи розвитку та діяльності кафедри філософії та соціології]. – [Б. м.] : [б. в.], [2015]. – 30 с.

II. ШТРИХИ ДО ПОРТРЕТУ КОЛЕГИ ТА ПЕДАГОГА

*Якщо вчитель поєднує в собі любов до
справи і до учня, він - досконалий учитель.*

Л. Толстой

Моєму колезі, вченому-філософу, мудрому педагогу

*Лазарєв М. О.,
кандидат педагогічних наук,
професор,
завідувач кафедри педагогічної
творчості та освітніх
технологій*

Цикін Веніамін Олександрович – видатний науковець, геніальний педагог, талановита і творча людина.

Ваші успіхи завжди дивують, захоплюють Ваших колег, студентів та всю когорту цикінської філософської школи. Ми пишаємося тим, що ви належите до обраної еліти нації. Поєднання мудрості та юнацького ентузіазму, високого аристократизму духу та світла рідної людини.

Як гарне вино з роками, Ви підсилюєте духовну міць і тепло, титанічну стійкість перед життєвими випробуваннями, п'яний аромат гумору та оптимізму за будь-яких обставин і, нарешті, колосальну чоловічу енергію справжнього полковника, котра гарантує, самореалізацію у всьому – науковій та художній творчості, дружньому спілкуванні та оволодінні науковими і особистими фортецями.

Поєднання енергійності і глибокої мудрості здається з одного боку, унікальним неповторним феноменом, а з другого, все-таки звичайним явищем для дуже талановитої, працелюбної та успішної особистості.

Ваші колеги, викладачі та співробітники щиросердечно бажають Вам, щоб ви багато років радували нас своїми досягненнями, своєю неповторною і доброю енергією, своїм професійним та особистим талантом.

Будьте, згідно синергетичній науці, несподіваним, незавершеним, непередбаченим у своїх креативних і творчих починаннях.

Мир – вашому дому, міцного здоров'я та творчого довголіття, життєдайної гармонії та любові.

З повагою та щирою любов'ю.

Слово про наставника

*Денєжніков С. С.,
кандидат філософських наук,
колишній аспірант В. О. Цикіна,
викладач кафедри філософії та
соціології*

Наставник... Як багато в цьому слові! Наставник веде аспіранта крізь роки юності, здійснює щоденний, часом непомітний подвиг – віддає свої знання, вкладає в підопічного частинку свого серця. Велике щастя – зустріти наставника, який стане для молодих людей дороговказною зіркою, навчить доброті та справедливості, допоможе стати Людиною. У Веніаміна Олександровича Цикіна є все: талант педагога, душевна теплота, зовнішня краса, розум, чуйність, терпіння, невичерпна енергія, душевний трепет, духовна щирість та безмежний світ філософії.

Відмінною рисою його настанов є наукова обґрунтованість і проблемність, вміла організація, які спонукають аспірантів до самостійної роботи, підвищення пізнавальних інтересів, аналітичного мислення. Для розвитку креативних і комунікативних здібностей аспірантів застосовує активні і нестандартні форми наукової роботи, широко використовує нові інформаційні технології навчання, у нього багатий сучасний демонстративний матеріал.

Цикін Веніамін Олександрович народився 28 червня 1931 року в селі Великий Двір Мосєєвської сільської ради Тотемського району Вологодської області колишнього СРСР.

На неосяжних просторах Вологодського краю знайшлося місце людині, чия доля подарувала йому важке дитинство і юність, обпалені війною та труднощами післявоєнної розрухи. Але життя людині дано не тільки для утіх, часом, відчуті її смак, доводиться пройшовши всілякі радості та біди, уготовані людині долею.

З ранніх років юного Веніаміна тягнуло до знань. Адже в школу потрібно було ходити за десять верст. Тим не менш, не дивлячись на зимову хурделицю та сезонну спеку, він щодня намагався встигнути вчасно і не прогуляти жодного уроку.

По закінченню школи Веніамін Олександрович вступив до Тотемського педагогічного училища, яке закінчив у 1951 році. Навчався він на «відмінно», виявляючи особливий інтерес до вивчення математики та фізики.

Під час навчання в училищі захоплювався багатьма видами спорту, мав гарну фізичну підготовку. Тому, коли прийшов термін служити в армії, він не роздумуючи вступив в повітряно-десантне училище в місті Алма-Ата, яке з успіхом закінчив у 1954 році, ставши офіцером-десантником.

Присягнувши на вірність Батьківщині, він майже половину свого життя присвятив військовій службі. На різних посадах, в різних куточках СРСР і за його межами йому довелося нести нелегку військову службу.

З 1954 по 1961 – командир взводу, секретар комсомольського бюро батальйону комітету ВЛКСМ полку, заступник командира батальйону по політчастині в м. Капсукас (нині місто Маріямполь, Литовська республіка).

У період 1961–1962 рр. Веніамін Олександрович був слухачем курсів підготовки політскладу сухопутних військ при Вищому військово-політичному училищі Радянської армії і військово-морського флоту СРСР у м. Львів.

Починаючи з 1962 року, протягом п'яти років, пропагандист політвідділу спецчастин Північної групи військ, а з 1967 по 1987 р. старший інструктор політвідділу Сумського вищого артилерійського училища з пропаганди та марксистсько-ленінської освіти м. Суми.

Проходячи службу в Збройних Силах СРСР, він у 1965 році закінчив Вологодський педагогічний інститут за спеціальністю «вчитель математики». Одночасно активно займається самоосвітою, поглиблено вивчає філософію. Філософська думка, як відомо, складна наука, і дається насамперед тим, хто не лінується мислити. А цими якостями Веніамін Олександрович володіє сповна.

З 1970 року – старший викладач, заступник начальника кафедри, начальник кафедри марксизму-ленінізму Сумського вищого артилерійського командного училища ім. М. В. Фрунзе в м. Суми.

21 листопада 1979 року рішенням Вченої ради Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка Веніаміну Олександровичу надано вчений ступінь кандидата філософських наук. Рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді Міністрів СРСР 19 листопада 1980 року присуджено вчене звання доцента.

З 1987 року Веніамін Олександрович працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка спочатку доцентом кафедри, професором, завідувачем кафедри філософії та соціальних наук. За цей період Веніамін Олександрович проявив високі організаторські якості, зарекомендував себе як ініціативний і цілеспрямований вчений.

11 жовтня 1991 року рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді міністрів СРСР Веніаміну Олександровичу присуджено вчений ступінь доктора філософських наук, а 29 червня 1992 року рішенням Вченої ради Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка вчене звання професора.

Як і кожна людина, Веніамін Олександрович бачить своє призначення в творчому пошуку, розвитку і самовдосконаленні протягом усього життя. Він постійно перебуває в роздумах: підводить підсумки роботи, окреслює нові творчі плани та не боїться втілювати їх у життя. На кожне запитання він уважний до дрібниць, і кожне завдання доводить до розв'язки. Така в нього вдача: ніколи не зупинятися на півдорозі, все, що розпочато, доводити до кінця.

Але Веніамін Олександрович дуже цінує час. Кожен його робочий день максимально заповнений, кожна хвилина завчасно розписана та продумана.

Як викладач він намагається донести знання юнакам і дівчатам, які стоять на порозі великого життя, прокласти шлях до їх сердець, дати відповіді на їх численні запитання «чому?», збудити в них бажання до творчості. І нехай не кожен з них, займаючись навчальною і дослідницькою роботою, стане вченим, але у багатьох з'явиться здатність займатися наукою, більш успішно буде розвиватися педагогічне мислення майбутнього вчителя.

Багато часу Веніамін Олександрович приділяє науковій і методичній майстерності професорсько-викладацького складу кафедри та університету. Він вміє відшукувати людей талановитих, щиро закоханих в постнекласичну науку, допомагає кожному якомога ширше розкрити свої здібності.

Веніамін Олександрович є засновником і керівником однієї з найбільш перспективних і поважних наукових шкіл в Україні – наукової школи синергетики.

Під керівництвом Веніаміна Олександровича працює дослідна лабораторія, за результатами дослідження якої, п'ять докторантів і

вісімнадцять аспірантів (з них шістнадцять під безпосереднім керівництвом Веніаміна Олександровича) успішно захистили докторські та кандидатські дисертації.

Плідний дослідник, талановитий викладач Веніамін Олександрович щедро ділиться своїми науковими роботами. Ним підготовлено і опубліковано понад 275 робіт, серед яких 12 монографій та 15 навчально-методичних посібників, які отримали широке визнання не тільки в Україні, але і за кордоном.

За значущу працю і високий професіоналізм Веніамін Олександрович нагороджений почесним знаком «Відмінник освіти України», Почесною грамотою Федерації вчених, грамотою Академії педагогічних наук України, його обрано академіком Академії наук вищої школи України. А в 2007 році указом Президента України він був удостоєний почесного звання «Заслужений працівник освіти України».

Та маловідомою сторінкою життя цієї чудової людини є те, що Веніамін Олександрович талановитий художник та митець. В арсеналі його малювальної кисті понад 90 картин з зображеннями природи України та рідних місць району вулиці Герасима Кондратьєва у м. Суми. Його картини було неодноразово представлено в стінах Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, муніципальних галереях міста Суми та області, а деякі з них зберігаються у приватних колекціях митців з Європи.

Насамкінець слід сказати, що життєвим кредо цієї визначальної людини є слова римського консула Марка Аврелія: «Час людського життя – лише мить! Його сутність – вічна течія. Відчуття – непевне, будова тіла тлінне, слова недостовірні, життя – боротьба і мандри по чужині, але що може вказати нам шлях? – Ніщо, крім філософії!».

Слово про Вчителя

Сумченко С. В.,

*кандидат філософських наук,
доцент,*

*колишня аспірантка В. О. Цикіна,
викладач кафедри філософії та
соціології*

Цикін Веніамін Олександрович – зразок інтелігентності, справжній учений, талановитий Вчитель. Саме Вчитель, який має свою школу та своїх учнів. У ньому дивним чином поєднуються гострий розум, вимогливість і доброта. Вражає його вміння легко вирішувати проблеми, просто відповідати на складні питання і завжди залишатися оптимістом.

Серед аспірантів є прикмета: якщо потрапив до В. О. Цикіна – захистишся. Шлях в науку для кожного вченого починається з наукового керівника. Саме він допомагає початківцю не загубитися в інформаційному просторі і вибрати правильний курс. Допомога наукового керівника Веніаміна Олександровича Цикіна полягає не тільки в рекомендації потрібних джерел літератури та методів дослідження, але і в позитивній установці на досягнення бажаного результату. Веніамін Олександрович Цикін вміє переконати і вселити віру в успіх. У нього завжди можна знайти підтримку, пораду, отримати стимул розвиватися. Веніамін Олександрович завжди, підкаже, допоможе. Зауваження робить коректно, щоб не образити, завжди прислухається до думки кожного.

Багатство внутрішнього світу і широта інтересів Веніаміна Олександровича чинять вплив і на долю його аспірантів і колег: для кожного свого учня він знаходить наукову тему, що раніше мало досліджувалась, яка і допомагає авторові розкритися. Веніамін Олександрович підтримує зв'язок поколінь, у спілкуванні з ним кожна людина відчуває себе своєю. Взагалі, все що робить Веніамін Олександрович, він робить з душею. Ви не знайдете в його вчинках нещирості або фальші.

З повагою і вдячністю.

ЛЮДИНА з великої літери

Наумкіна О. А.,

*кандидат філософських наук,
доцент,*

*колишня аспірантка В. О. Цикіна,
викладач кафедри філософії та
соціології*

Понад двадцять років тому наші долі перетнулися завдяки філософії. І я безмежно цьому рада. Вчити молодь філософськи дивитися на світ, на своє життя, на речі, які оточують нас повсякчасно, – це, як виявилось, моє призначення.

Колись і я була Вашою ученицею... І сьогодні мені випала нагода висловити Вам щиру подяку як науковому керівнику, колезі, Людині з великої літери.

Я вдячна за те, що Ви допомогли мені сформуватися як науковцю, за Ваші слушні поради, підтримку. Ваша безмежна віра у перемогу, оптимізм, вміння мислити нестандартно й сміливо завжди вели уперед. Ваше бажання відкривати невідомі обрії штовхало до нових шляхів розв'язання наукових завдань і спонукало віднаходити неочікувані зрізи дійсності.

Я знаю Вас як високопрофесійного керівника, здатного створити команду однодумців, якому притаманні принциповість, наполегливість у досягненні поставленої мети, а в ряді випадків – здійснення занадто ризикованих кроків. Ви є ефективним адміністратором, що пам'ятає про всіх і про все, хоча це і завдає чимало клопоту підлеглим. Ваше шанобливе ставлення до співробітників, розуміння та мудрі поради викликають глибоку повагу колег, аспірантів, студентів.

Від щирого серця бажаю Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії, натхнення, оптимізму та нових плідних ідей. Залишайтеся сміливим керівником, який випереджає час, успішним науковцем, різносторонньою особистістю, яка вміє і керувати кафедрою, і ходити на лижах, і писати картини, і поратися на городі... – одним словом, людиною з великої літери, яка здатна знайти місце у своєму серці для родини, для колег, для друзів.

З повагою та вдячністю за підтримку, розуміння, співпрацю.

Моєму дороговому вчителю -

ЦИКІНУ ВЕНІАМІНУ ОЛЕКСАНДРОВИЧУ

*Возний А. П.,
кандидат філософських наук,
колишній аспірант В. О. Цикіна,
доцент кафедри фізичного
виховання та спорту СумДУ,
почесний майстер спорту з
акробатики*

Учитель – это слово не простое,
оно по сути – просто золотое.
Душа и тело, воля, интеллект,
всё в нём сияет.
И смысл больших побед.
Оно как луч науку освещает,
в любви и мире жить людям помогает.
В нем пламя жизни
и мудрости исток –
поклон Вам Цикин!
Да храни Вас Бог!

ІІІ. АВТОРСЬКІ ПРАЦІ ПРОФЕСОРА

В. О. ЦИКІНА

ДИСЕРТАЦІЇ ТА АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ

1979

Цикин, В. А. Математизация научного знания – объективная закономерность научно-технической революции [Текст] : дис. ... канд. филос. наук : спец. 09.00.08 – Философские вопросы естествознания / В. А. Цикин ; МВ и ССО УССР, КГУ. – Киев : [б. и.], 1979. – 179 с.

Цикин, В. А. Математизация научного знания – объективная закономерность научно-технической революции [Текст] : автореф. дис. ... канд. филос. наук : спец. 09.00.08 – Философские вопросы естествознания / В. А. Цикин ; Киевский ордена Ленина государственный университет имени Т. Г. Шевченко. – Киев : [б. и.], 1979. – 21 с.

1990

Цикин, В. А. Проблема перехода от абстрактного мышления к практике: на материалах дедуктивных наук [Текст] : дис. ... д-ра филос. наук : спец. 09.00.08 – Философские проблемы естествознания и техники / В. А. Цикин ; АН УССР, Институт философии. – Киев : [б. и.], 1990. – 322 с.

Цикин, В. А. Проблема перехода от абстрактного мышления к практике (на материалах дедуктивных наук) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра филос. наук : спец. 09.00.08 – Философские проблемы естествознания и техники / В. А. Цикин ; Ордена Ленина и ордена Дружбы Народов Академия наук Украинской ССР, Институт философии. – Киев : [б. и.], 1990. – 32 с.

МОНОГРАФІЇ, КНИГИ

1976

Цикин, В. А. Роль математики в современной НТР [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1976. – 30 с.

Цикин, В. А. Современный научно-технический прогресс и его влияние на развитие военного дела [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1976.

1977

Цикин, В. А. Логико-гносеологические основы математизации научных знаний в условиях НТР [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1977. – 28 с.

1984

Цикин, В. А. Практика и абстрактное мышление [Текст] : (на материалах дедуктивных наук) / В. А. Цикин ; [редкол.: Л. Г. Макеева, И. Л. Островская]. – Киев : Вища школа, 1984. – 155 с.

1980

Цикин, В. А. Изменение природы прикладного знания в условиях НТР [Текст] / В. А. Цикин. – Киев : [б. и.], 1980.

Цикин, В. А. Определение понятия дедуктивной науки [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1980.

Цикин, В. А. Определение «практики» в марксистско-ленинской философии [Текст] / В. А. Цикин. – Киев : Філософська думка, 1980.

Цикин, В. А. Синтез элементарных форм логического мышления в дедуктивной теории [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1980.

Цикин, В. А. Система теоретических учений. Интертеоретическая структура [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1980.

1981

Цикин, В. А. Связь теоретических конструктов с практической деятельностью [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1981.

Цикин, В. А. Функции практики в дедуктивных теориях [Текст] / В. А. Цикин. – Киев : Вища школа, 1981.

1982

Цикин, В. А. Интерпретация как основная форма связи содержательной аксиоматической системы с практикой [Текст] / В. А. Цикин – Сумы : СВАДКУ, – Сумы : [б. и.], 1982.

Цикин, В. А. Структура и функции теорий [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1982. – 38 с.

Цикин, В. А. Сущность формальной системы и её практическая природа [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1982.

1983

Цикин, В. А. Гуманизация как ценностная основа решений глобальных проблем [Текст] / В. А. Цикин ; СВАДКУ. – Сумы : [б. и.], 1983.

Цикин, В. А. Социальная информация как фактор общественного прогресса [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1983.

1985

Цикин, В. А. Практическая природа содержательной аксиоматической системы наук [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1985. – 36 с.

1986

Цикин, В. А. Идеология, мировоззрение и научная картина мира: их взаимосвязь [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : [б. и.], СВАДКУ. – 1986. – 42 с.

Цикин, В. А. Специфика форм связи формальной аксиоматической системы с практикой [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1986. – 32 с.

1989

Цикин, В. А. Философские учения о материальности мира [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СГПИ им. А. С. Макаренко, 1989. – 24 с.

1990

Цикин, В. А. Место научной картины мира в структуре мировоззрения учителя [Текст] : мировоззренческие проблемы формирования личности учителя / В. А. Цикин. – Сумы : СГПИ им. А. С. Макаренко, 1990.

1991

Цикин, В. А. Принцип практики в дедуктивных науках [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СГПИ, 1991. – 24 с.

1992

Цикин, В. А. Сущность философской концепции человека [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : [б. и.], 1992. – 23 с.

1997

Цикин, В. А. Философские проблемы синергетики [Текст] : монография / В. А. Цикин ; [рец.: В. Н. Вандышев, В. Н. Зув]. – Сумы : Слобожанщина, 1997. – 143 с.

Цикин, В. А. Философский анализ проблем синергетики [Текст] : монография / В. А. Цикин ; [рец.: В. Н. Вандышев, В. Н. Зув]. – Сумы : Слобожанщина, 1997. – 146 с.

2001

Цикин, В. А. Философия самоорганизации сложных систем [Текст] : монография / В. А. Цикин ; [рец.: В. Н. Вандышев, Ф. М. Лыман]. – Сумы : СГПУ, 2001. – 195 с.

2005

Цикин, В. А. Синергетика и образование: новые подходы [Текст] : [монография] / В. А. Цикин, А. В. Брижатый ; [рец.: В. С. Лук'янець, Ф. М. Лыман]. – Сумы : СумГПУ им. А. С. Макаренко, 2005. – 275 с.

Цикін, В. О. Синергетичне світобачення: наукові і педагогічні аспекти [Текст]: монографія / В. О. Цикін, Н. В. Кочубей, О. А. Наумкіна, І. О. Снегірьов ; за ред. Н. В. Кочубей ; [рец.: В. Н. Вандишев, И. Н. Предборская]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 177 с.

2006

Цикін, В. О. Короткий словник філософських термінів [Текст] / В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 24 с.

2007

Цикин, В. А. Глобализация: ноосферный поход [Текст] : монография / В. А. Цикин ; Министерство образования и науки Украины, Сумской государственный педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец.: М. М. Киселёв, И. П. Мозговой]. – Сумы : СумГПУ им. А. С. Макаренко, 2007. – 283 с.

2009

Цикин, В. А. Философия образования: постнеклассический подход [Текст] : [монография] / В. А. Цикин, Е. А. Наумкина ; Министерство образования и науки Украины, Сумской государственный педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец.: В. А. Абрамов, И. П. Мозговой]. – Сумы : [Издательство СумГПУ ім. А. С. Макаренко], 2009. – 231 с.

2012

Цикин, В. А. Философский дискурс феномена конвергенции супертехнологий в обществе риска [Текст] : [монография] / В. А. Цикин ; Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины, Сумской государственный педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец.: В. А. Косяк, Ф. М. Лыман, И. П. Мозговой]. – Сумы : Издательство «МакДен», 2012. – [262] с.

Цикін, В. О. Філософія освіти – стратегія прориву в майбутнє [Текст] : монографія / В. О. Цикін, І. А. Бріжата ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. А. Косяк, І. П. Мозговий, Л. І. Міщик]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 254 с.

2013

Цикин, В. А. Методология научного исследования [Текст] : словарь / В. А. Цикин. – Сумы : СумГПУ им. А. С. Макаренко, 2013. – 24 с.

2014

Цикин, В. А. Философская интерпретация инновационного образования. Философия образования [Текст] : [монография] / В. А. Цикин. – [Б. м.] : Palmarium Academic Publishing, [2014]. – 246 с.

Цикин, В. А. Философская интерпретация инновационного образования. Философия образования [Текст] : [монография] / В. А. Цикин. – [Б. м.] : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. – 246 с.

Цикин, В. А. Философская интерпретация современного инновационного образования [Текст] : монография / В. А. Цикин ; [рец.: И. П. Мозговой, В. А. Косяк]. – Сумы : СумГПУ им. А. С. Макаренко, 2014. – 220 с.

Цикин, В. А. Философский дискурс современного инновационного образования [Текст] : монография / В. А. Цикин, И. А. Брижата ; Сумской государственной педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец.: В. А. Косяк, В. С. Ратников, Л. Я. Бирюк]. – Сумы : ИПП «Мрія-1», 2014. – 216 с.

2015

Цикін, В. О. Методологія наукових досліджень [Текст] : словник / В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – 24 с.

2016

Цикин, В. А. Философская интерпретация NBICS цивилизации [Текст] : монография / В. А. Цикин ; Министерство образования и науки Украины, Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренка ; [рец.: М. Г. Марчук, В. С. Ратников, И. А. Снегирёв]. – Сумы : [ФЛТ Цёма С. П.], 2016. – 239 с.

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

1994

Цикін, В. О. Програма та плани семінарських занять [Текст] : навчальний посібник з філософії / В. О. Цикин. – Суми : СДПІ ім. А. С. Макаренка, 1994.

2001

Качуровський, М. О. Філософія [Текст] : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – 211 с. – Автор тем: I, II, VII, VIII, IX, X, X Цикін В. О.

Цикін, В. О. Гносеологія [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема XI. – С. 93-105.

Цикін, В. О. Проблема людини в філософії [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема VIII. – С. 65-73.

Цикін, В. О. Свідомість [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема VII. – С. 57-65.

Цикін, В. О. Філософія, її проблематика та функції [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема 1. – С. 5-10.

Цикін, В. О. Філософське розуміння світу [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема VI. – С. 51-57.

Цикін, В. О. Цінності і їх роль в житті суспільства та людини [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. М. Вандишев, М. М. Ведмедєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – Тема XVIII. – С. 194-199.

2002

Качуровський, М. О. Філософія [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 396 с. – Автор тем: I, VII, VIII, IX, XII, XIX, XXI Цикін В. О.

Наумкіна, О. А. Соціальна філософія [Текст] : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 147 с. – Автор тем: I, II, VII, VIII, IX, X, XI Цикін В. О.

Цикин, В. А. Проблема человека: природа и сущность [Текст] : [учебное пособие для преподавателей, аспирантов, магистрантов и студентов] / В. А. Цикин ; Министерство образования и науки Украины, Сумской государственной педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец. Ю. П. Тарелкин]. – Сумы : [б. и.], 2002. – 19 с.

Цикін, В. О. Глобальні проблеми сучасності [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема XXI. – С. 362-375.

Цикін, В. О. Глобальні проблеми сучасності [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема X. – С. 123-136.

Цикін, В. О. Гносеологія [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема XII. – С. 205-236.

Цикін, В. О. Духовне життя суспільства [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема VII. – С. 88-102.

Цикін, В. О. Проблема людини в філософії [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема VIII. – С. 102-114.

Цикін, В. О. Проблема людини в філософії [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема IX. – С. 171-183.

Цикін, В. О. Свідомість [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема VIII. – С. 158-171.

Цикін, В. О. Сенс і спрямованість історії [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема XI. – С. 136-146.

Цикін, В. О. Суспільство як цілісна система, що саморозвивається [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема II. – С. 14-27.

Цикін, В. О. Філософія, її проблематика та функції [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема I. – С. 5-17.

Цикін, В. О. Філософське розуміння світу [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема VII. – С. 145-158.

Цикін, В. О. Філософське розуміння суспільства [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема I. – С. 5-14.

Цикін, В. О. Цінності і їх роль в житті суспільства та людини [Текст] / В. О. Цикін // Наумкіна, О. А. Соціальна філософія : навчальний посібник [для студентів усіх форм навчання ВНЗ] / О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [під ред. В. О. Цикіна]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема IX. – С. 114-123.

Цикін, В. О. Цінності та їх роль в житті суспільства і людини [Текст] / В. О. Цикін // Качуровський, М. О. Філософія : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – Тема XIX. – С. 332-341.

2003

Тарелкін, Ю. П. Філософія в структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять та екзаменів для студентів всіх форм навчання ВНЗ / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України ; Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 130 с.

2004

Качуровський, М. О. Синергетика: нове мислення [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна,

В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 127 с. – Автор 3 та 4 розділів Цикін В. О.

2005

Качуровський, М. О. Філософія: альтернативний виклад [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 251 с.

2006

Тарелкін Ю. П. Філософія в структурно-логічних схемах [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять та екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 185 с.

2007

Тарелкін, Ю. П. Історія філософії в стислому викладі [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 222 с.

2008

Качуровський, М. О. Філософія в запитаннях та відповідях [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 309 с.

2009

Качуровський, М. О. Історія філософії в запитаннях і відповідях [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 207 с.

2010

Наумкина, Е. А. Методология научного исследования [Текст] : учебное пособие / Е. А. Наумкина, В. А. Цикин. – Суми : СумГПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 194 с.

Тарелкін, Ю. П. Історія філософії в стислому вигляді [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 225 с.

Тарелкін, Ю. П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навчальний посібник / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 194 с.

Тарелкін, Ю. П. Історія філософії в стислому вигляді [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 225 с. – Гриф надано МОН України (лист від 16.07.09 р. № 1/11-5555).

2011

Качуровський, М. О. Сучасний курс філософії [Текст] : навчальний посібник / М. О. Качуровський, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 227 с.

Тарелкін, Ю. П. Основи сучасної філософії [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять та екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 287 с.

2012

Тарелкін, Ю. П. Філософія: структурно-логічний аспект [Текст] : [навчальний посібник для підготовки до семінарських занять та екзаменів] / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 223 с.

2013

Тарелкін, Ю. П. Історія філософії в стислому вигляді [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 225 с. – Гриф надано МОН України (лист від 16.07.09 р. № 1/11-5555).

2014

Тарелкін, Ю. П. Історія філософії в стислому викладі [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – 2-ге вид. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – 225 с. – Гриф надано МОН України (протокол від 16.07.09 р. № 1/11-5555).

Тарелкін, Ю. П. Основи сучасної філософії [Текст] : навчальний посібник / Ю. П. Тарелкін, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – 2-ге вид. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 287 с. – Гриф надано МОН України (лист від 18.02.2013 р. № 1/11-3489).

2016

Цикін, В. О. Основи сучасної філософії [Текст] : навчальний посібник для підготовки до семінарських занять і екзаменів / В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. – 2-ге вид. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2016. – 286 с. – Гриф надано МОН України (лист від 18.02.2013 р. № 1/11-3489).

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВИДАННЯ

1975

Цикин, В. А. Организация творческой познавательной деятельности курсантов на лекции [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1975. – 20 с.

1977

Цикин, В. А. Некоторые методологические вопросы повышения эффективности самостоятельной работы курсантов [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1977. – 28 с.

1979

Цикин, В. А. Некоторые методологические вопросы математизации военных знаний [Текст] : методологические проблемы теории познания / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1979. – 38 с.

1981

Кедровский, О. И. Математизация научного знания – объективная закономерность научно-технической революции [Текст] / О. И. Кедровский, В. А. Цикин. – Киев : Общество «Знание» Украинской ССР, 1981. – 48 с. – (Серия «В лабораториях ученых» ; № VIII).

1983

Цикин, В. А. Методические рекомендации по изучению произведений К. Маркса, Ф. Энгельса, В. Ленина в курсе философии [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1983. – 45 с.

1984

Цикин, В. А. Военно-профессиональная направленность, ее изучение и формирование у курсантов военных училищ [Текст] / В. А. Цикин ; Сумское высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище имени М. В. Фрунзе. – Сумы : [б. и.], 1984. – 38 с.

Цикин, В. А. Проблемное обучение – система дидактических методов, средств и приемов активизации познавательной деятельности курсантов [Текст] / В. А. Цикин ; Сумское высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище имени М. В. Фрунзе. – Сумы : [Сумское высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище имени М. В. Фрунзе], 1984. – 13 с.

1985

Цикин, В. А. Сборник задач и упражнений по научному коммунизму [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1981. – 42 с.

Цикин, В. А. Формирование диалектико-материалистического мировоззрения в процессе изучения общенаучных дисциплин [Текст] / В. А. Цикин ; Сумское высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище имени М. В. Фрунзе. – Сумы : СВАДКУ, 1985. – 42 с.

1986

Цикин, В. А. Методические рекомендации и планы семинаров по изучению философии [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1986. – 40 с.

1987

Цикин, В. А. Методические рекомендации к семинарским занятиям по философии [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1987. – 32 с.

Цикин, В. А. Опыт работы кафедры по повышению качества и эффективности преподавания общественных наук [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1987. – 34 с.

Цикин, В. А. Сборник задач и упражнений по философии [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СВАДКУ, 1987. – 38 с.

1992

Цикин, В. А. Курс лекций по философским проблемам физики и математики [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СГПИ им. А. С. Макаренко, 1992. – 106 с.

Цикин, В. А. Проблема человека в философии [Текст] : методические рекомендации для преподавателей и студентов / В. А. Цикин ; Министерство образования Украины, Сумской государственный педагогический институт им. А. С. Макаренко. – Сумы : [б. и.], 1992. – 23 с.

Цикин, В. А. Синергетика – теория самоорганизации материальных систем [Текст] : для преподавателей высшей и средней школы, студентов / В. А. Цикин ; Сумской государственный педагогический институт им. А. С. Макаренко. – Сумы : [б. и.], 1992. – 16 с.

1993

Цикин, В. А. Глобальные проблемы современности [Текст] : методические рекомендации для преподавателей и студентов / В. А. Цикин, В. М. Евтушенко ; Министерство образования Украины, Сумской государственный педагогический институт им. А. С. Макаренко. – Сумы : [б. и.], 1993. – 16 с.

Тарелкин, Ю. П. Формирование педагога нового типа [Текст] / Ю. П. Тарелкин, В. А. Цикин, Е. Е. Щербина-Яковлева. – Сумы : СГПИ имени А. С. Макаренко, 1993.

1995

Цикин, В. А. Роль моделей и моделирования в процессе изучения физики [Текст] / В. А. Цикин. – Сумы : СГПИ им. А. С. Макаренко, 1995.

2001

Цикін, В. О. Соціальна філософія [Текст] : навчально-методичний посібник / В. О. Цикін. – Суми, 2001. – 22 с. – Комп'ютерна верстка.

2002

Цикин, В. А. Познание и его формы [Текст] : учебно-методическое пособие / В. А. Цикин ; Министерство образования и науки Украины Сумської государственный педагогический университет им. А. С. Макаренко ; [рец.: М. А. Качуровский, Ю. П. Тарелкин]. – Сумы : [б. и.], 2002. – 28 с.

2013

Качуровський, М. О. Хрестоматія з філософії [Текст] : навчально-методичний посібник / М. О. Качуровський, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 255 с.

2014

Качуровський, М. О. Хрестоматія з філософії освіти [Текст] : навчально-методичний посібник / М. О. Качуровський, Т. О. Кравченко, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. А. Косяк, І. П. Мозговий]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – 233 с.

СТАТТІ В НАУКОВИХ ЗБІРНИКАХ ТА КНИЖКОВИХ ВИДАННЯХ

1978

Цикин, В. А. Логико-гносеологические функции математики в условиях НТР [Текст] / В. А. Цикин // Некоторые методологические проблемы марксистско-ленинской теории познания в военном деле / Сумское высшее артиллерийское командное дважды Краснознаменное училище им. М. В. Фрунзе. – Сумы : [б. и.], 1978. – С. 3-15.

Цикин, В. А. Методологическое значение взглядов Ф. Энгельса для понимания математизации современного научного знания [Текст] / В. А. Цикин // Философские проблемы современного естествознания : республиканский межведомственный научный сборник / Министерство высшего и среднего специального образования УССР, Киевский ордена Ленина государственный университет им. Т. Г. Шевченко ; [редкол.: Н. Т. Костюк, Г. Г. Вдовиченко, В. С. Лутай и др.]. – Киев : Вища школа, 1978. – Вип. 45. – С. 72-78.

1983

Цикин, В. А. К. Маркс – основоположник научного коммунизма [Текст] / В. А. Цикин // Дело К. Маркса живет и побеждает. – Сумы : СВАДКУ, 1983. – С. 35-45.

1987

Цикин, В. А. Принцип практики в структуре диалектического материализма [Текст] / В. А. Цикин // Проблемы философии : республиканский междуведомственный научный сборник / Министерство высшего и среднего образования УССР, Киевский ордена Ленина государственный университет им. Т. Г. Шевченко. – Киев : Вища школа, 1987. – № 73.

1994

Цикін, В. О. Предмет, структура і принципи пізнання [Текст] / В. О. Цикін // Лабіринти пізнання : [збірник наукових праць] / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [В. О. Цикін (відповідальний редактор) ; редактор Л. М. Бойченко ; рец.: В. М. Вандишев, В. Ф. Чирва]. – Суми : [б. в.], 1994. – С. 2-15.

1995

Цикин, В. А. Предпосылки возникновения синергетического миропонимания [Текст] / В. А. Цикин // Проблема діалектики в сучасній філософії : збірник наукових праць. – Суми : СДПІ ім. А. С. Макаренка, 1995. – С. 55-75.

1996

Цикин, В. А. Самоорганизация – свойство бытия материи [Текст] / В. А. Цикин // Філософські проблеми буття і сучасність : збірник наукових статей / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут [ім. А. С. Макаренка] ; [редкол.: М. О. Качуровський, В. О. Цикін, І. В. Квіташвілі та ін. ; ред.-упоряд. М. О. Качуровський ; рец.: В. М. Вандишев, В. Н. Євтушенко]. – Суми : ВВП «Мрія-1 ЛТД», 1996. – С. 9-17.

1997

Цикин, В. А. Самоорганизация и организация – основа развития социальных систем [Текст] / В. А. Цикин // Проблеми соціальної філософії : збірник наукових статей / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редактори: В. О. Цикін, Ю. П. Тарелкін]. – Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1997. – С. 4-13.

1998

Тарелкин, Ю. П. Проблема жизни и смерти в духовном опыте человека [Текст] / Ю. П. Тарелкин, В. А. Цикин, В. А. Чирва // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, В. М. Зуєв, М. О. Качуровський та ін.]. – Суми : [Редакційно-видавничий відділ СДПІ ім. А. С. Макаренка], 1998. – С. 49-56.

Цикин, В. А. Сущность ценностей личностей и их классификация [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, В. М. Зуєв, М. О. Качуровський та ін.]. – Суми : [Редакційно-видавничий відділ СДПІ ім. А. С. Макаренка], 1998. – С. 42-49.

1999

Цикин, В. А. Парадигма самоорганизации – основа глобального эволюционизма [Текст] / В. А. Цикин // Філософський аналіз основ синергетики : філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. О. Цикін (головний редактор), О. Ю. Щербина-Яковлева. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПІ, 1999. – С. 21-28.

Чирва, В. Ф. Философское значение идей синергетики [Текст] / В. Ф. Чирва, В. А. Цикин // Філософський аналіз основ синергетики: філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. О. Цикін (головний редактор) та ін.]. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПІ, 1999. – С. 112-119.

2000

Цикин, В. А. Формирование синергетической модели образования [Текст] / В. А. Цикин, Е. А. Наумкина // Педагогічні науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, СумДПУ імені А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2000. – С. 106-117.

Цикин, В. А. Эвристическая роль идеи коэволюции: коэволюционная стратегия [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки. Проблема коєволюції: збірник наукових праць / [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, І. П. Мозговий та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2000. – С. 27-36.

2001

Цикин, В. А. Универсальный эволюционизм и самоорганизация [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – С. 10-18.

2002

Цикин, В. А. Синергетическая методология исследования [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – С. 12-21.

2003

Цикин, В. А. Синергетика и формирование новой парадигмы образования и управления [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2003. – С. 23-33.

Цикин, В. А. Синергетика как постнеклассическая трансформация научного знания [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць : (за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції «Філософські проблеми синергетики: постнекласична трансформація наукового знання»), 4–5 липня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ, 2003. – С. 18-25.

Цикин, В. А. Сущность синергетической методологии [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін. – Суми : СумДПУ, 2003. – С. 20-35.

Цикін, В. О. Філософія [Текст] : [рецензія на книгу: Бобильов, Ю. П. Концепції сучасного природознавства / Ю. П. Бобильов. – Київ : ЦУЛ, 2003. – 244 с.] / В. О. Цикін // Nova книга : критико-бібліографічний журнал. – 2003. – № 11/12. – С. 42.

2004

Цикин, В. А. Ноосфера как саморазвивающаяся система [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – С. 34-40.

Цикін, В. О. Недосконалість класичного засвоєння знань та філософія освіти XXI століття [Текст] / В. О. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 4, [підрозділ 4. 1.]. – С. 107-113.

Цикін, В. О. Нелінійність розвитку соціально-гуманітарних систем [Текст] / В. О. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 3, [підрозділ 3. 1]. – С. 67-80.

Цикін, В. О. Світоглядне і методологічне значення синергетики [Текст] / В. А. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 3, [підрозділ 3. 3]. – С. 91-106.

Цикін, В. О. Синергетика в системі освіти [Текст] / В. О. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 4. – С. 107-126.

Цикін, В. О. Синергетика і проблеми коеволюційної стратегії [Текст] / В. А. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 3, [підрозділ 3. 2]. – С. 80-90.

Цикін, В. О. Синергетична модель освіти [Текст] / В. О. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 4, [підрозділ 4. 2]. – С. 114-120.

Цикін, В. О. Соціальна організація і самоорганізація [Текст] / В. А. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 3. – С. 67-106.

Цикін, В. О. Сучасний образ педагога [Текст] / В. О. Цикін // Синергетика: нове мислення : навчальний посібник / М. О. Качуровський, О. А. Наумкіна, В. О. Цикін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: М. М. Кисельов, Н. В. Кочубей]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – Розділ 4, [підрозділ 4. 3]. – С. 120-125.

2005

Цикин, В. А. Философия образования и синергетика [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – С. 15-25.

2006

Цикин, В. А. Синергетическое миропонимание и коэволюция [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – С. 33-39.

2007

Цикин, В. А. Эволюционная эпистемология и самоорганизация [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – С. 19-28.

2008

Цикин, В. А. Когнитивные горизонты синергетической парадигмы [Текст]. Глава 2 / В. А. Цикин // Наука и образование: современные трансформации : монография / Институт философии им. Г. С. Сковороды НАН Украины. – Киев : ПАРАПАН, 2008. – С. 37-59.

Цикин, В. А. Мировоззренческая роль нанонаук и нанотехнологий [Текст] / В. А. Цикин // Бюллетень научных работ. – Белгород : Белгородская сельскохозяйственная академия, 2008. – Вып. 15. – С. 170-177.

Цикин, В. А. Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічні

науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – [Ч. 2]. – С. 273-276.

Цикин, В. А. Система образования в ноосферном измерении [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – С. 89-98.

2009

Цикин, В. А. Будущее человечества: мировоззренческие горизонты [Текст] / В. А. Цикин // Філософія. Культура. Життя : міжвузівський збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Дніпропетровська державна фінансова академія. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 32. – С. 35-44

Цикин, В. А. Нанофилософия как мировоззрение [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – № 1. – С. 31-39.

Цикин, В. А. Проблема будущего цивилизации: мировоззренческие ориентиры [Текст] / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 12-20.

Цикин, В. А. Проблемы будущего цивилизации [Текст] : мировоззренческие ориентиры / В. А. Цикин // Філософські науки : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 12-20.

Цикин, В. А. Синергетика как постнеклассическая трансформация научного знания [Текст] / В. А. Цикин // Интелект. Особистість. Цивілізація : збірник наукових праць. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2009. – С. 342-350.

Цикин, В. А. Философия образования и синергетика [Текст] / В. А. Цикин // Вісник Інституту розвитку дитини : збірник наукових праць. Серія : Філософія. Педагогіка. Психологія / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – 2009. – Вип. 2. – С. 34-41.

2010

Цикин, В. А. Философская интерпретация хай-тек в обществе риска [Текст] / В. А. Цикин // Интелект. Особистість. Цивілізація : тематичний збірник наукових праць із соціально-філософських проблем / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – Випуск 8. – С. 445-453.

Цикин, В. А. Философский дискурс нанотехнологий [Текст] / В. А. Цикин // Філософія. Культура. Життя : міжвузівський збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Дніпропетровська державна фінансова академія. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2010. – Вип. 38. – С. 35-44.

Цикин, В. А. Философский дискурс нанотехнологий в обществе риска [Текст] / В. А. Цикин // Філософія. Культура. Життя : міжвузівський збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Дніпропетровська державна фінансова академія. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2010. – Вип. 35. – С. 57-67.

Цикин, В. А. Философский дискурс наукоёмких технологий в обществе риска [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – № 1 (2). – С. 10-18.

Цикін, В. О. Філософія освіти і синергетика [Текст] / В. О. Цикін // Вісник Інституту розвитку дитини : збірник наукових праць. Серія : Філософія. Педагогіка. Психологія / Міністерство освіти і

науки України, Київський Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – 2010. – Вип. 2. – С. 34-41.

Цикін, В. О. Формування філософії нанонаук і освіта [Текст] / В. О. Цикін // Вісник Інституту розвитку дитини : збірник наукових праць. Серія : Філософія. Педагогіка. Психологія / Міністерство освіти і науки України, Київський Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – 2010. – Вип. 9. – С. 20-27.

2011

Цикин, В. А. Духовність нового времени в свете нанофилософии [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини : інформаційний, науково-методичний журнал / Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ; [редкол.: В. І. Фірстенко (головний редактор), В. Ю. Панасюк, Л. М. Артющкіна та ін.]. – Суми : Видавництво Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2011. – № 4 (12). – С. 2-8.

Цикин, В. А. Духовність нового времени в свете нанофилософии [Текст] / В. А. Цикин // Світогляд – Філософія – Релігія : збірник наукових праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [за загальною редакцією І. П. Мозгового.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Вип. 1. – С. 93-104.

Цикин, В. А. Проблема формирования новой парадигмы образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – № 2 (4). – С. 159-168.

Цикин, В. А. Философское осмысление хай-тек и необходимость превентивного образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – № 1 (3). – С. 27-37.

Цикін, В. О. Філософія і методологія превентивної освіти майбутнього вчителя [Текст] / В. О. Цикін, О. А. Наумкіна // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні засади : монографія / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [за заг. ред. А. А. Сбруєвої]. – Суми : Видавництво «МакДен», 2011. – Глава 1. – С. 15-42.

2012

Цикин, В. А. Философская интерпретация феномена риска в обществе [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – № 1 (5). – С. 175-187.

Цикін, В. О. Методологічні принципи інноваційної освіти ВНЗ у контексті Болонського процесу [Текст] / В. О. Цикін // Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : монографія / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; за заг. ред. А. А. Сбруєвої ; [рец.: О. Є. Антонова, Н. М. Лавриченко, О. І. Огієнко]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – Розділ 1, [підрозділ 1. 3] – С. 62-87.

Цикін, В. О. Філософсько-методологічні проблеми інноваційної освіти в суспільстві ризику [Текст] / В. О. Цикін // Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : монографія / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; за заг. ред. А. А. Сбруєвої ; [рец.: О. Є. Антонова, Н. М. Лавриченко, О. І. Огієнко]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – Розділ 1, [підрозділ 1. 1] – С. 15-36.

2013

Цикин, В. А. Философия постклассического образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – № 1 (7). – С. 211-224.

Цикин, В. А. Философская интерпретация сущности инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – № 2 (8). – С. 3-15.

2014

Цикин, В. А. NBIC-конвергенция – катализатор техногенной модификации человека [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – № 2 (10). – С. 3-13.

Цикин, В. А. Лекция – основная форма преподавания философии [Текст] / В. А. Цикин // Методика викладання філософії : навчально-методичний посібник / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [відп. редактор доктор філософських наук, професор В. О. Цикін ; рец.: В. А. Косяк, І. П. Мозговий]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – С. 70-85.

Цикин, В. А. Предмет, содержание и функции методики преподавания философии [Текст] / В. А. Цикин // Методика викладання філософії : навчально-методичний посібник / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [відповідальний редактор доктор філософських наук, професор В. О. Цикін ; рец.: В. А. Косяк, І. П. Мозговий]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – С. 3-22.

Цикин, В. А. Философские основы инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – № 1 (9). – С. 3-15.

2015

Цикин, В. А. Концептуальные основы философии образования [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 1 (11). – С. 58-69.

Цикин, В. А. Эволюция понятия «цивилизация» [Текст] / В. А. Цикин // Філософія науки: традиції та інновації : науковий журнал / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 2 (12). – С. 3-13.

ПУБЛІКАЦІЇ В МАТЕРІАЛАХ НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ, СИМПОЗИУМІВ, СЕМІНАРІВ

1986

Цикин, В. А. Роль математизации науки в ускорении научно-технической революции [Текст] / В. А. Цикин // Философские и социальные проблемы развития науки и техники : Всесоюзный симпозиум. – Сумы : [б. и.], 1986.

1988

Цикин, В. А. Карл Маркс о методе восхождения от абстрактного к конкретному [Текст] / В. А. Цикин // Марксизм и современность : материалы научной конференции. – Глухов : [б. и.], 1988.

Цикин, В. А. Социокультурные детерминанты эволюции сознания [Текст] / В. А. Цикин // Мировоззрение и научное познание : XI Всесоюзный теоретический семинар. – Киев : [б. и.], 1988.

1991

Цикин, В. А. Социальные детерминанты бытия человека в условиях НТР [Текст] / В. А. Цикин // Человек, бытие, культура : Всесоюзный теоретический семинар. – Переяслав-Хмельницкий : [б. и.], 1991.

1992

Цикин, В. А. Принципы синергетики и экологическое образование [Текст] / В. А. Цикин // Актуальные проблемы экологического образования : Международная научно-практическая конференция, 17–19 ноября 1992 г. – Минск : Універсітэцкае, 1992. – С. 17-21.

Цикин, В. А. Синергетика – новое миропонимание [Текст] / В. А. Цикин // Міжнародний теоретичний семінар «Природа і культура». – Луцьк : [б. в.], 1992.

1993

Цикін, В. О. Моральність і вільний час студентів [Текст] / В. О. Цикін // Формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, соціального і гуманістичного мислення у студентів у позанавчальний час : республіканська науково-практична конференція : тези доповідей. – Київ : [б. в.], 1993. – С. 66-68.

Цикин, В. А. Проблема гуманизации природы и общества [Текст] / В. А. Цикин // Екологія людини : матеріали Міжнародного теоретичного семінару, травень 1993 р. – Київ ; Луцьк : [б. в.], 1993. – С. 136-138.

Цикін, В. О. Роль ідеальних об'єктів в теоріях технічних наук [Текст] / В. О. Цикін // Методологічні проблеми інженерної діяльності : матеріали наукової конференції, 12–14 жовтня 1993 р. – Вінниця : [б. в.], 1993. – С. 65-66.

1994

Цикин, В. А. Проблема формирования нормативной модели учителя [Текст] / В. А. Цикин // Сучасна освіта і проблеми виховання творчої особистості : доповіді та повідомлення на міжрегіональній науково-практичній конференції, присвяченій 70-річчю Сумського

державного педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка, грудень 1994 р. / [Міністерство освіти України, Сумське обласне управління освіти, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка] ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), Є. М. Вольський, В. П. Мартинюк та ін.]. – [Суми] : [Видавництво «Друкар»], [1994]. – С. 4-9.

Цикин, В. А. Синергетика – новое мироведение [Текст] / В. А. Цикин // Проблемы постнеклассических методологий в естественно-географических науках : тезисы докладов научно-методологической конференции. – Киев : Центр гуманитарного образования НАН Украины, 1994. – С. 73-76.

Цикін, В. О. Організація творчої пізнавальної діяльності студентів на лекції з філософії [Текст] / В. О. Цикін, В. М. Євтушенко // Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції «Українознавство у технічному вузі: методологія, методика перспективи», 12–14 жовтня 1994 р. / Міністерство освіти України, Український державний університет харчових технологій ; [під ред.: О. Д. Горбула, С. І. Берегового, О. П. Блик та ін.]. – Київ : УДУХТ, 1994. – С. 47-48.

1995

Цикин, В. А. Взаимосвязь войны и политики [Текст] / В. А. Цикин // Материалы международной научно-практической конференции «Мир, война, история» (славянство в геополитическом пространстве: итоги войны с фашизмом и взгляд в XXI век). – Харьков : [б. и.], 1995. – С. 91-94.

Цикин, В. А. Диалектика духовной и материальной культуры [Текст] / В. А. Цикин // Всеукраїнська науково-практична конференція «Діалог культур і духовний розвиток людини», (24–26 січня 1995 року). – Київ, [б. в.], 1995.

Цикин, В. А. Парадигма самоорганизации как основа нового мировоззрения [Текст] / В. А. Цикин. // Материалы II философского конгресса Украины, 27–29 июня 1995 г. – Киев : [б. и.], 1995.

Цикин, В. А. Политика и конфликт [Текст] / В. А. Цикин // Украина в цивилизованом мире : материалы научной конференции, май 1995 г. – Киев : [б. и.], 1995.

1996

Цикин, В. А. Проблема духовности [Текст] / В. А. Цикин // Человек: дух, душа, тело : материалы докладов и выступлений на научно-теоретической конференции, 13–14 ноября 1996 г. – Киев ; Сумы : СумГУ, 1996. – С. 13-14.

Цикин, В. А. Проблема философии образования и общения [Текст] / В. А. Цикин // Культура педагогічного спілкування як фактор гуманітаризації сучасної освіти : матеріали міжрегіональної наукової конференції, березень 1996 року / Міністерство освіти України, Інститут змісту і методів навчання, Сумське обласне управління освіти, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. Лазарєв, Л. Петленко, В. Савельєв та ін.]. – Суми : СумДПІ ім. А. С. Макаренка, 1996. – С. 7-9.

Цикин, В. А. Философия образования [Текст] / В. А. Цикин // Культура педагогічного спілкування як фактор гуманітаризації сучасної освіти, 27–28 березня 1996 р. : міжрегіональна наукова конференція. – [Б. м.] : [б. в.], 1996.

1997

Цикин, В. А. Сущность творчества и свободы [Текст] / В. А. Цикин // Творчество как предмет междисциплинарных исследований и обучения : IV Международная научно-практическая конференция. – Киев : [б. и.], 1997.

1998

Цикин, В. А. В. С. Соловьёв об этике всеединства [Текст] / В. А. Цикин // Третя Міжнародна наукова конференція «Творчість Володимира Соловйова в контексті культури «Срібного віку», (23–26 квітня 1998 р.). – Дрогобич : [б. в.], 1998.

Цикин, В. А. Мировоззренческое и методологическое значение идей синергетики [Текст] / В. А. Цикин // Педагогические инновации: идеи, реалии, перспективы : материалы научной конференции, 21 октября 1998 г. – Сумы : [б. и.], 1998.

Цикин, В. А. Поиски новой парадигмы философского образования будущего учителя [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 жовтня 1998 р. / Міністерство освіти України, Академія педагогічних наук України ; Управління освіти Сумської обласної державної адміністрації та ін. ; [редкол.: В. М. Мадзігон, В. П. Корнєєв, В. О. Цикін та ін.]. – Суми : [ВВП «Мрія-1» ЛТД], 1998. – С. 47-50.

Цикин, В. А. Проблема преподавания философии [Текст] / В. А. Цикин // Наука і освіта 98 : матеріали першої Міжнародної конференції, 23–30 квітня 1998 р. – Дніпропетровськ : [б. в.], 1998.

2000

Цикин, В. А. Проблема формирования оптимальной модели учителя [Текст] / В. А. Цикин // Біосоціокультурні та педагогічні аспекти фізичного виховання і спорту : матеріали Всеукраїнської наукової конференції / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. Г. Григоренко, В. А. Косяк, А. М. Лапутін та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2000. – С. 16-21.

Цикин, В. А. Проблема человеческого бессмертия [Текст] / В. А. Цикин // IV Международная научно-теоретическая конференция «Людина: дух, душа, тіло», 21–22 декабря 2000 г. – Сумы : [б. и.], 2000.

2001

Цикин, В. А. Концепция самоорганизации и эволюция реальности [Текст] / В. А. Цикин // Людина: мислення і реальність : наукова конференція. – Київ ; Луцьк : Інститут фізики Національної академії наук України, 2001. – С. 212-218.

2002

Цикин, В. О. Світоглядна функція синергетики в освіті [Текст] / В. О. Цикин // Вища освіта України і постнекласична наука: можливості синергетичного наближення : науково-практична конференція, 29 листопада 2002 р. – Київ : [б. в.] 2002.

2003

Цикин, В. А. Синергетика и второе начало термодинамики [Текст] / В. А. Цикин // Фундаментальне знання і нові виміри раціональності: єдність епістемологічного і соціокультурного аспектів : Міжнародна науково-теоретична конференція, 18–19 квітня 2003 р. – Вінниця : [б. в.], 2003.

Цикин, В. А. Синергетика и формирование новой парадигмы образования и управления [Текст] / В. А. Цикин // Управління освітою в регіоні: пошуки оптимальних шляхів : матеріали науково-практичної конференції, [22 квітня 2003 р.] / [редкол.: В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова, М. О. Лазарєв та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2003. – С. 7-18.

2004

Цикин, В. А. Синергетика как постнеклассическая трансформация научного знания [Текст] / В. А. Цикин // Філософія природи і практична філософія : Міжнародна наукова конференція, 14–16 жовтня 2004 р. – Київ : Інститут практичної філософії, 2004. – С. 186-190.

Цикін, В. О. Синергетика як нова методологічна основа менеджменту [Текст] / В. О. Цикін // Сучасні системи і технології управління у сфері освіти : Всеукраїнська наукова конференція, 27–28 травня 2004 р. – Суми : [б. в.], 2004.

2005

Цикин, В. А. Когнитивные возможности синергетики [Текст] / В. А. Цикин // Наука. Синергетика. Освіта : тези виступів учасників Міжнародної наукової конференції, (22–23 вересня 2005 р.) / Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка ; Інститут вищої освіти АПН України та ін. ; [редактор-упорядник М. О. Качуровський]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2005. – С. 70-72.

Цикин, В. А. Порядок из хаоса [Текст] / В. А. Цикин // Философия и будущее человечества : IV Российский философский конгресс, 24–28 мая 2005 г. / Министерство образования и науки РФ ; Российское философское общество ; Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова и др. ; [под ред.: И. Т. Касавина]. – Москва : Канон+, 2005.

2007

Цикин, В. А. Конструктивная роль случайности [Текст] / В. А. Цикин // Випадковість у сучасному світі: діалог науки, релігій, культур : тези Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, (2 лютого 2007 р.). – Вінниця : ВНТУ, 2007. – С. 40-44.

Цикин, В. А. Сущность и структура правосознания [Текст] / В. А. Цикин // Актуальные проблемы профессионального становления личности современного юриста : Международная научно-практическая конференция, 12–13 мая 2007 г. – Харьков : ХНУВС, 2007.

Цикин, В. А. Формирование личности как самоорганизующий процесс [Текст] / В. А. Цикин // Філософія гуманітарного знання: соціокультурні виміри : матеріали Міжнародної наукової конференції, 26–27 жовтня 2007 р. – Чернівці : Рута, 2007.

Цикин, В. А. Эволюционная гносеология и самоорганизация [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр СумДПУ ім. А. С. Макаренка у 2006 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. В. Бугаєнко (відповідальний редактор), Н. І. Кириленко, О. В. Багацька та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – С. 76-77.

2008

Цикин, В. А. Особенности взаимосвязи науки и образования на постнеклассическом этапе развития знания [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна спадщина А. С. Макаренка в контексті сучасної гуманістичної освіти : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12–13 березня 2008 року / Міністерство освіти і науки України ; Сумська обласна державна адміністрація ; Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка та ін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008.

Цикин, В. А. Суть профессиональной деятельности педагога [Текст] / В. А. Цикин // Тези виступів учасників Всеукраїнської наукової конференції «Планетарна цивілізація. Наука. Освіта», (3–4 липня 2008 р.) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [ред.-упоряд. М. О. Качуровський]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2008. – С. 140-143.

Цикин, В. А. Сущность «Нано...» [Текст] / В. А. Цикин // Материалы XII Международной научно-производственной конференции, 19–23 мая 2008 г. – Белгород : Белгородский государственный университет, 2008. – С. 399-400.

Цикин, В. А. Философская интерпретация модели раздувающейся Вселенной [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка у 2007 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. В. Бугаєнко (відповідальний редактор), Н. І. Кириленко, О. В. Багацька та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2008. – С. 81-82.

2009

Цикин, В. А. Проблема поиска новой парадигмы образования [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка у 2008 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – С. 70-71.

2010

Цикин, В. А. Философско-методологические основы хай-тек и необходимость превентивного образования [Текст] / В. А. Цикин // Образование в информационном обществе: философские, психологические и педагогические аспекты : Всеукраинская научная конференция. – Сумы : СумГПУ имени А. С. Макаренка, 2010.

Цикін, В. О. Духовність нової доби в світлі нанофілософії [Текст] / В. О. Цикін // Всеукраїнська наукова конференція «Нові виміри духовності на початку ХХІ століття», 1–2 червня 2010 р. – Суми, 2010.

2011

Цикин, В. А. Методологическая основа современной философии образования [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр

Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка у 2010 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [відп. ред. А. А. Сбруєва ; редкол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – С. 78-80.

2012

Цикин, В. А. Методологические проблемы образования в условиях хай-тек [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції: за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка у 2011 р. / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [відповідальний редактор А. А. Сбруєва ; редкол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – С. 77-78.

Цикин, В. А. Особенности инновационного управления образованием в условиях сверттехнологий [Текст] / В. А. Цикин // Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Управління інноваційним розвитком освіти: глобальний та національний виміри», (2 квітня 2012 року). – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012.

Цикин, В. А. Проблема формирования новой парадигмы образования в условиях науки XXI столетия [Текст] / В. А. Цикин // I Міжнародна науково-практична конференція «Знання. Освіта. Освіченість». – Вінниця : ВНТУ, 2012. – С. 130-133.

Цикин, В. А. Сущность конвергенции сверттехнологий [Текст] / В. А. Цикин // Наука XXI століття, індустрія хай-тек і сучасна освіта: тези виступів учасників Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю, (18–19 жовтня 2012 р.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Національна академія наук України, Інститут філософії ім. Г. Сковороди Національної академії наук України ; [редкол.: М. В. Попович, А. А. Сбруєва, В. С. Лук'янець та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – С. 88-90.

Цикін, В. О. Філософський аналіз феномена конвергенції надтехнологій [Текст] / В. О. Цикін // V Міжнародна науково-практична конференція, 19–20 травня 2012 р. – Суми : Сумська філія ХНУВС, 2012.

2013

Цикин, В. А. Конвергенция наук и технологий – новый этап научно-теоретического развития [Текст] / В. А. Цикин // Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку : VI Міжнародна науково-практична конференція, (18–19 травня 2013 р.). – Суми : Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, 2013. – С. 513-515.

Цикин, В. А. Ретроспективний філософський взгляд на образование [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2012 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. І. Кириленко, О. В. Багацька, В. С. Бугрій та ін. ; відповідальний редактор А. А. Сбруєва]. – Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – С. 57-58.

Цикин, В. А. Философское осмысление хай-тек и необходимость превентивного образования [Текст] / В. А. Цикин // Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : Міжнародна науково-практична конференція, 28–31 травня 2013 р., Україна – Словаччина. – Вінниця : [б. в.], 2013 – С. 247-261.

2014

Цикин, В. А. Сущность инновационных процессов в образовании [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2013 р. – Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – С. 46-48.

Цикин, В. А. Философия инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин // II Міжнародна науково-практична конференція, 19–23 травня 2014 р. : Соціально-політичні, економічні, та гуманітарні виміри Європейської інтеграції України : збірник наукових праць. – Вінниця : [б. в.], 2014. – Ч. 2. – С. 426-435.

Цикин, В. А. Философская интерпретация сущности инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин, В. Е. Карпенко // Инновации в науке : сборник статей по материалам XXIX Международной научно-практической конференции, (29 января 2014 г.). – Новосибирск : НП «СиБАК», 2014. – № 1 (26). – С. 207-218.

2015

Цикин, В. А. Проблема эволюции человека под влиянием NBIC-конвергенции [Текст] / В. А. Цикин // Матеріали наукової конференції за підсумками науково-дослідної і науково-методичної роботи кафедр Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2014 р. – Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – С. 42-43.

2016

Цикин, В. А. Будущее цивилизации [Текст] / В. А. Цикин // Актуальні проблеми сучасного економіко-гуманітарного дискурсу в Україні : збірник матеріалів науково-практичної Інтернет-конференції, 29 квітня 2016 р. : (до 80-річчя від дня народження Узбека К. М.) / Міністерство освіти і науки України, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Навчально-науковий інститут ресторанно-готельного бізнесу. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2016. – С. 16-18.

Цикин, В. А. Особенности постнеклассической науки [Текст] / В. А. Цикин // Знання. Освіта. Освіченість : III Міжнародна науково-практична конференція, 28–29 вересня 2016 року / Міністерство освіти і науки України, Вінницький національний технічний університет. – Вінниця : ВНТУ, 2016.

Цикин, В. А. Роль социогуманитарных технологий в техногенной цивилизации [Текст] / В. А. Цикин // «Наукові абрисы III тисячоліття, індустрія хай-тек та проблеми інноваційної освіти в умовах крос-культурних взаємодій» : тези виступів учасників Міжнародної наукової конференції, (17–18 червня 2016 року) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Національна Академія наук України ; [редкол.: М. В. Попович, В. І. Шейко, В. С. Лук'янець та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2016. – С. 52-57.

СТАТТІ В ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ

1986

Цикін, В. О. Основні форми зв'язку змістової аксіоматичної системи з практикою [Текст] / В. О. Цикин // Філософська думка. – 1986. – № 1. – С. 25-33.

1992

Цикін, В. О. Самоорганізація – основа глобального еволюціонізму [Текст] / В. О. Цикин // Ойкумена. – 1992. – № 3. – С. 56-63.

1995

Цикин, В. А. Каким быть учителю? [Текст] / В. А. Цикин // Данкор. – 1995. – № 35, 31 августа.

Цикин, В. А. Рэкет как социальный феномен [Текст] / В. А. Цикин // Данкор. – 1995. – № 23, 8 июня.

1996

Цикин, В. А. Проблема формирования оптимальной модели учителя [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 1996. – № 1. – С. 21-25.

1999

Цикин, В. А. Синергетика – новое мироведение [Текст] / В. А. Цикин // Директор школи. – 1999. – № 6. – С. 51-59.

2000

Цикин, В. А. Синергетика – основа миропонимания действительности [Текст] / В. А. Цикин // Директор школи. – 2000. – № 3.

2003

Цикин, В. А. Теория самоорганизации – современная парадигма образования и формирования модели учителя [Текст] / В. А. Цикин // Практична філософія. – 2003. – № 1. – С. 174-182.

2004

Цикин, В. А. Проблема смены гносеологической парадигмы [Текст] / В. А. Цикин // Практична філософія. – 2004. – № 1. – С. 162-166.

Цикин, В. А. Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования и формирования модели учителя [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2004. – № 1. – С. 4-12.

2006

Цикин, В. А. Виртуальная реальность и учебный процесс [Текст] / В. А. Цикин // Філософія освіти. – 2006. – № 1. – С. 70-82.

Цикин, В. А. Единство и различие естественно-научного и социально-гуманитарного знания [Текст] / В. А. Цикин // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – Чернівці, 2006. – Вип. 309/310. – С. 14-18.

Цикин, В. А. Новый подход в образовании и воспитании [Текст] / В. А. Цикин // Практична філософія. – 2006. – № 4.

2007

Цикин, В. А. Болонский процесс и педагогическое образование [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2007. – № 2. – С. 28-37.

Цикин, В. А. Педагогическое образование и синергетика [Текст] / В. А. Цикин // Філософія освіти. – 2007. – № 2. – С. 25-38.

2008

Цикин, В. А. Мировоззренческое значение нанонаук и нанотехнологий в образовании [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2008. – № 4. – С. 5-11.

Цикин, В. А. Болонский процесс и педагогическое образование [Текст] / В. А. Цикин // Філософія освіти. – 2008. – № 1/2 (7). – С. 277-296.

Цикин, В. А. Сущность синергетической модели образования [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2008. – № 2. – С. 3-8.

Цикин, В. А. Философия образования: ноосферный подход [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2008. – № 4. – С. 5-12.

2009

Цикин, В. А. Синергетика и эвристика: методологический анализ [Текст] / В. А. Цикин // Педагогічна Сумщина. – 2009. – № 1. – С. 10-13.

2010

Цикин, В. А. Проблема формирования новой философии образования [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2010. – № 1 (5). – С. 3-9.

2011

Цикин, В. А. Философский дискурс хай-тек и необходимость превентивного образования [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2011. – № 2 (10). – С. 11-18.

2012

Цикин, В. А. Проблема формирования новой парадигмы образования в условиях науки XXI столетия [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2012. – № 4 (16). – С. 2-6.

Цикин, В. А. Роль философии и гуманитарных наук в системе высшего образования [Текст] / В. А. Цикин // Практична філософія. – 2012. – № 3. – С. 100-105.

Цикин, В. А. Формирование новой парадигмы образования в условиях меганауки [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2012. – № 4 (16). – С. 2-7.

Цикін, В. О. Роль філософії та соціально-гуманітарних дисциплін в системі освіти [Текст] / В. О. Цикін // Освіта Сумщини. – 2012. – № 1 (13). – С. 23-28.

2013

Цикин, В. А. Методология превентивного образования будущего учителя [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2013. – № 1. – С. 2-14.

Цикин, В. А. Философские основы инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2013. – № 4 (20). – С. 24-35.

Цикин, В. А. Философский дискурс инновационного образования [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2013. – № 3. – С. 6-14.

2014

Цикин, В. А. Методологические принципы инновационного образования вуза в контексте Болонского процесса [Текст] / В. А. Цикин // Освіта Сумщини. – 2014. – № 1. – С. 3-10.

РЕДАКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧЕНОГО

1994

Лабіринти пізнання [Текст] : [збірник наукових праць] / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [В. О. Цикін (відповідальний редактор) ; редактор Л. М. Бойченко ; рец.: В. М. Вандишев, В. Ф. Чирва]. – Суми : [б. в.], 1994. – 98 с.

Сучасна освіта і проблеми виховання творчої особистості [Текст] : доповіді та повідомлення на міжрегіональній науково-практичній конференції, присвяченій 70-річчю Сумського державного педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка, грудень 1994 р. / [Міністерство освіти України, Сумське обласне управління освіти, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка] ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), Є. М. Вольський, В. П. Мартинюк та ін.]. – [Суми] : [Видавництво «Друкар»], [1994]. – 438 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

1996

Філософські проблеми буття і сучасність [Текст] : збірник наукових статей / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Качуровський, В. О. Цикін, І. В. Квіташвілі та ін. ; редактор-упорядник М. О. Качуровський ; рец.: В. М. Вандишев, В. Н. Євтушенко.]. – Суми : ВВП «Мрія-1 ЛТД», 1996. – 104 с.

1997

Проблеми соціальної філософії [Текст] : збірник наукових статей / Міністерство освіти України, Сумський державний педагогічний інститут ; [редактори: В. О. Цикін, Ю. П. Тарелкін]. – Суми : ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1997. – 124 с.

1998

Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи [Текст] : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 жовтня 1998 р. / Міністерство освіти України, Академія педагогічних наук України ; Управління освіти Сумської обласної державної адміністрації та ін. ; [редкол.: В. М. Мадзігон, В. П. Корнеєв, В. О. Цикін та ін.]. – Суми : [ВВП «Мрія-1» ЛТД], 1998. – 228 с.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний інститут ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, В. М. Зуєв, М. О. Качуровський та ін.]. – Суми : [Редакційно-видавничий відділ СДПІ ім. А. С. Макаренка], 1998. – 86 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (головний редактор).

1999

Філософський аналіз основ синергетики: філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. О. Цикін (головний редактор) та ін.]. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СДПІ, 1999. – 120 с.

2000

Філософські науки. Проблема коеволюції [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, І. П. Мозговий та ін.]. – Суми : [Редакційно-видавничий відділ СДПУ ім. А. С. Макаренка], 2000. – 97 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2001

Збірник студентських наукових праць [Текст] : (за результатами конкурсу студентських наукових робіт, 2001 року) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. Н. Чайченко, В. О. Цикін, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – 155 с.

Тарелкін, Ю. П. Основи формальної логіки [Текст] : навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів / Ю. П. Тарелкін ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [В. О. Цикін (відповідальний редактор)] ; [рец. В. М. Вандишев]. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – 91 с.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2001. – 204 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

2002

Косяк, В. А. Эпистемология человеческой телесности [Текст] : [монографія] / В. А. Косяк ; [рец.: В. Г. Табачковский, И. П. Мозговой, В. А. Цикин]. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2002. – 362 с.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. Частина перша / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 488 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. Частина друга / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 175 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 183 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

2003

Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу за спеціальністю 8.000009 «Управління навчальним закладом» [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [уклад. В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова ; рец.: В. О. Цикін, М. О. Лазарєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 35 с.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць факультету / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, М. П. Лещенко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 558 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Природничі науки [Текст] : збірник наукових праць : до 70-річчя природничо-географічного факультету / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка : [редкол.: В. В. Бугаєнко (відповідальний редактор), Н. І. Дегтярьова, Ю. А. Злобін та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 255 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Управління освітою в регіоні: пошуки оптимальних шляхів [Текст] : матеріали науково-практичної конференції, [22 квітня 2003 р.] / [редкол.: В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова, М. О. Лазарєв та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2003. – С. 7-18. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка : [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін. – Суми : СумДПУ, 2003. – 198 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць : (за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції «Філософські проблеми синергетики: постнекласична трансформація наукового знання»), 4–5 липня 2003 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ, 2003. – 261 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2004

Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу за спеціальністю 8.000005 «Педагогіка вищої школи» [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [авт.-упоряд.: В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова ; рец.: В. О. Цикін, М. О. Лазарєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 35 с.

Педагогічна Сумщина [Текст] : інформаційний, науково-методичний журнал / Обласне управління освіти, Інститут післядипломної освіти ; [В. І. Фірстенко (головний редактор), В. Ю. Панасюк ; редкол.: В. В. Белковський, В. В. Бугаєнко, А. В. Васильєв та ін.]. – Суми, 2004. – № 1. – 68 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Природничі науки [Текст] : збірник наукових праць : до 80-річчя створення СумДПУ ім. А. С. Макаренка / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка : [редкол.: В. В. Бугаєнко (головний редактор), С. І. Сюткін, Н. І. Дегтярьова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 179 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 221 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

2005

Екологія і раціональне природокористування [Текст] : наукові записки Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка ; / [редкол.: С. І. Сюткін (відповідальний редактор), А. О. Корнус, Б. М. Нешатаєв, Ю. А. Злобін]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2005. – 141 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. [Частина перша] / [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 351 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. [Частина друга] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2005. – 450 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : стан та перспективи шкільної хімічної освіти : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 207 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 221 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Ф. М. Лиман та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 206 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Болонський процес: проблеми, пошуки, перспективи [Текст] : матеріали конференції / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Факультет післядипломної та додаткової освіти, Кафедра педагогіки вищої школи та педагогічного менеджменту ; [редкол.: В. В. Бугаєнко, О. Г. Козлова, М. О. Лазарєв та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2006. – 214 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Екологія і раціональне природокористування [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Б. М. Нешатаєв (головний редактор), В. О. Цикін, Н. Н. Чайченко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 242 с.

Ідеї, реалії і перспективи освітніх інновацій: філософія, психологія, методика [Текст] : [матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2006 р., м. Суми]. Частина 1 / Міністерство освіти і науки України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут вищої освіти АПН України та ін. ; [редкол.: В. Ф. Живодьор, Т. Б. Тарасова, І. А. Медведєв та ін. ; рец.: В. О. Цикін, Л. М. Артющкіна]. – Суми : [ТОВ «ВТД «Університетська книга»], 2006. – 133 с.

Ідеї, реалії і перспективи освітніх інновацій: філософія, психологія, методика [Текст] : [матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2006 р., м. Суми]. Частина 2 / Міністерство освіти і науки України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут вищої освіти АПН України та ін. ; [редкол.: В. Ф. Живодьор, Т. Б. Тарасова, І. А. Медведєв та ін. ; рец.: В. О. Цикін, Л. М. Артющкіна]. – Суми : [ТОВ «ВТД «Університетська книга»], 2006. – 104 с.

Історичні науки [Текст] : збірник наукових праць Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: І. П. Мозговий, М. С. Бур'ян, О. Б. Дьомін та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 198 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний секретар).

Кочубей, Н. В. Філософська антропологія [Текст] : практикум для студентів усіх спеціальностей / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,

Кафедра філософії та соціології ; [редкол.: Н. В. Кочубей, А. В. Горпенко ; відп. за вип. д-р філос. наук, проф. В. О. Цикін]. – Суми : Университетская книга, 2006. – 47 с.

Педагогічна Сумщина [Текст] : інформаційний, науково-методичний журнал / Обласне управління освіти, Інститут післядипломної освіти ; [редкол.: В. І. Фірстенко (головний редактор), В. Ю. Панасюк, Л. М. Артюшкіна, та ін.]. – Суми, 2006. – № 4. – 72 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. [Частина перша] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 320 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. Частина друга / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 350 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософська антропологія [Текст] : робоча програма курсу та плани семінарських занять для студентів усіх спеціальностей / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка, Кафедра філософії та соціології ; [уклад.: Н. В. Кочубей, Г. В. Горпенко ; відп. за вип. д-р філос. наук, проф. В. О. Цикін]. – Суми : Университетська книга, 2006. – 26 с.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 255 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2007

Історичні науки [Текст] : збірник наукових праць Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний

педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: І. П. Мозговий, М. С. Бур'ян, О. Б. Дьомін та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2007. – 192 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний секретар).

Педагогічні науки [Текст] : збірник наукових праць. Частина четверта / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; редкол.: А. В. Іванченко, М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін. – СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 386 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст] : Неперервна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : збірник наукових праць. Частина друга / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), А. В. Іванченко, В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 378 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 238 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2008

Екологія і раціональне природокористування [Текст] : збірник наукових праць : [видання присвячене 75-річчю природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Українське географічне товариство, Сумський відділ ; [редкол.: Б. М. Нешатаєв, В. О. Цикін (головний редактор), Н. Н. Чайченко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 214 с.

Педагогічні науки [Текст]: збірник наукових праць. Частина друга / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 411 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Сучасна картина світу: природа, суспільство, людина [Текст] : збірник наукових праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін ; [редкол.: О. Ю. Щербина-Яковлева (головний редактор), О. П. Бойко (відповідальний редактор), Л. М. Бойченко (літературний редактор) та ін. ; рец.: В. О. Цикін, М. Ф. Лиман]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 319 с.

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, Н. В. Кочубей та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 222 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософські науки [Текст] : збірник наукових праць. Вип. 2 / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2008. – 217 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2009

Екологія і раціональне природокористування [Текст] : збірник наукових праць : [видання присвячене 30-річчю відкриття спеціальності «Географія» у Сумському державному педагогічному університеті ім. А. С. Макаренка] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Українське географічне товариство, Сумський відділ ; [редкол.: Б. М. Нешатаєв (головний редактор), В. О. Цикін, Н. Н. Чайченко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 134 с.

Карпенко, В. Є. Штучний інтелект крізь призму філософського вчення про свідомість [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання закладів освіти I–IV рівнів акредитації / В. Є. Карпенко ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. Л. Кулініченко, В. О. Цикін]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 47 с.

Педагогічні науки [Текст]: збірник наукових праць. [Ч. 1] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 288 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки [Текст]: збірник наукових праць. [Частина третя] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова (професор, член-кор. АПН України) та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 345 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 339 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 469 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософські науки [Текст]: збірник наукових праць / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 233 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2010

Карпенко, В. Є. Вступ до філософії мови [Текст]: навчально-методичний посібник для студентів філософських і філологічних спеціальностей усіх форм навчання закладів освіти III–IV рівнів акредитації / В. Є. Карпенко ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ;

[рец.: В. О. Цикін, І. Д. Єрьоміна, О. А. Наумкіна]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 47 с.

Косяк, В. А. Людина та її тілесність у різних формах культури [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. А. Косяк ; [рец.: О. В. Марченко, В. О. Цикін, О. Ю. Щербина-Яковлева]. – Суми : Університетська книга, 2010. – 318 с.

Наукові записки Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка [Текст] : збірник наукових праць : Географічні науки. Вип. 1 / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Українське географічне товариство, Сумський відділ ; [редкол.: Б. М. Нешатаєв, А. О. Корнус, В. О. Цикін та ін.]. – Суми : [СВС Панасенко І. М., друк-ФОП Ляпощенко Л. Г.], 2010. – 165 с.

Освіта в інформаційному суспільстві: філософські, психологічні та педагогічні аспекти [Текст] : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27–28 жовтня 2010 р. / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; Інститут педагогіки АПН України та ін. ; [редкол.: О. В. Михайличенко, А. А. Сбруєва, В. І. Статівка та ін.]. – Суми : Університетська книга, 2010. – 186 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (3) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 474 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (4) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), В. І. Лозова та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 371 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (5) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв

(відповідальний редактор), О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 415 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4 (6) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 417 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 5 (7) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 401 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 6 (8) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 454 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 7 (9) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Г. Ю. Ніколаї (відповідальний редактор), М. О. Лазарєв та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 446 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 8 (10) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв (відповідальний редактор), О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 413 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

2011

Ведмедєв, М. М. Культурні ресурси продуктивного мислення [Текст] : монографія / М. М. Ведмедєв ; [рец.: М. М. Кисельов, В. Л. Петрушенко, В. О. Цикін]. – Суми : Університетська книга, 2011. – 215 с.

Освіта Сумщини [Текст] : інформаційний науково-методичний журнал. № 4 (12) / Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ; [редкол.: В. І. Фірстенко (головний редактор), В. Ю. Панасюк, Л. М. Артюшкіна та ін.]. – Суми : Видавництво Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. – 2011. — 72 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (11) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. В. Єременко, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 479 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (12) / Міністерство освіти і науки, [молоді та спорту] України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), М. О. Лазарєв, О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 391 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (13) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. В. Єременко, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 426 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4/5 (14/15) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. В. Єременко, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 362 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 6/7 (16/17) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2011. – 373 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 8 (18) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2011. – 417 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Соціалізація особистості: культура, освітня політика, технології формування [Текст] : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів, 20–21 квітня 2011 р., м. Суми / Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та ін. ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Ю. Щербина-Яковлева (відповідальний редактор), В. А. Косяк та ін.]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 427 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 1 (3) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 295 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2012

Наука XXI століття, індустрія хай-тек і сучасна освіта [Текст] : тези виступів учасників Всеукраїнської наукової конференції, (18–19 жовтня 2012 р.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; Національна академія наук України, Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України та ін. ; [ред.-упоряд. С. С. Денєжников ; за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. О. Цикіна]. – Суми, 2012. – 258 с.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (19) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 329 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (20) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 328 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (21) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 465 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4 (22) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 439 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 5 (23) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 416 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 6 (24) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 499 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 7 (25) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 451 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 1 (5) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 222 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 2 (6) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 230 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2013

Денежніков, С. С. Організація самостійної роботи студентів з курсу філософії [Текст] : методичний посібник / С. С. Денежніков ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. С. Бугрій, В. О. Цикін]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – 46 с.

«Історико-філософські читання молодих учених» [Текст] : II Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю, (25 квітня 2013 року, м. Суми) / Міністерство освіти і науки України ; Державний архів Сумської області ; Сумський обласний краєзнавчий музей ; Обласний історичний клуб ім. О. Булатовича ; [редкол.: А. В. Гончаренко, А. А. Сбруєва, С. С. Падалка та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – 303 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (27) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 467 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (28) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 467 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (29) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 369 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4 (30) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 418 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 5 (31) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 430 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 6 (32) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 445 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 7 (33) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 430 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 8 (34) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), Дж. Бішоп, О. В. Єременко та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 415 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 1 (7) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 296 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 2 (8). / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 263 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2014

Методика викладання філософії : навчально-методичний посібник / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [відповідальний редактор доктор філософських наук, професор В. О. Цикін ; рец.: В. А. Косяк, І. П. Мозговий]. – Суми : [Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – 185 с.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (35) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 461 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (36) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 515 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (37) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 471 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4 (38) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 469 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 5 (39) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 449 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 6 (40) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 466 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 7 (41) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 405 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 8 (42) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 398 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 9 (43) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 315 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 10 (44) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 282 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

III Всеукраїнська науково-практична конференція «Історико-філософські дослідження молодих учених», 25 квітня 2014 року [Текст]. Частина 2 / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Державний архів Сумської області та ін. ; [редкол.: А. В. Гончаренко, О. М. Кравченко, А. А. Сбруєва та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2014. – 127 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 1 (9) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: В. М. Вандишев, М. О. Качуровський, В. А. Косяк та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 227 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 2 (10) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 191 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2015

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історико-філософські дослідження молодих учених», 14 травня 2015 року [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації та ін. ; [редкол.: А. В. Гончаренко, О. М. Кравченко, А. А. Сбруєва та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2015. – 126 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 1 (45) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – 439 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 2 (46) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 450 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 3 (47) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 504 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 4 (48) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 455 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології [Текст] : науковий журнал. № 5 (49) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва (головний редактор), О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 483 с. – У складі редкол. В. О. Цикін.

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 1 (11) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 166 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

Філософія науки: традиції та інновації [Текст] : науковий журнал. № 2 (12) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка ; [редкол.: Н. В. Кочубей, В. А. Косяк, Є. О. Лебідь та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 161 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (відповідальний редактор).

2016

«Наукові абриси III тисячоліття, індустрія хай-тек та проблеми інноваційної освіти в умовах крос-культурних взаємодій» [Текст] : тези виступів учасників Міжнародної наукової конференції, (17–18 червня 2016 року) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; Національна Академія наук України ; [редкол.: М. В. Попович, В. І. Шейко, В. С. Лук'янець та ін.]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2016. – 198 с. – У складі редкол. В. О. Цикін (головний редактор).

НАУКОВЕ РЕЦЕНЗУВАННЯ

2002

Косяк, В. А. Эпистемология человеческой телесности [Текст] : [монографія] / В. А. Косяк ; [рец.: В. Г. Табачковский, И. П. Мозговой, В. А. Цикин]. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2002. – 362 с.

2003

Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу за спеціальністю 8.000009 «Управління навчальним закладом» [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [уклад. В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова ; рец.: В. О. Цикін, М. О. Лазарєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2003. – 35 с.

2004

Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу за спеціальністю 8.000005 «Педагогіка вищої школи» [Текст] / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [авт.-упоряд.: В. Ф. Живодьор, О. Г. Козлова ; рец.: В. О. Цикін, М. О. Лазарєв]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. – 35 с.

2006

Ідеї, реалії і перспективи освітніх інновацій: філософія, психологія, методика [Текст]: [матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2006 р., м. Суми]. Частина 1 / Міністерство освіти і науки України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут вищої освіти АПН України та ін. ; [редкол.: В. Ф. Живодьор, Т. Б. Тарасова, І. А. Медведєв та ін. ; рец.: В. О. Цикін, Л. М. Артющкіна]. – Суми : [ТОВ «ВТД «Університетська книга»], 2006. – 133 с.

Ідеї, реалії і перспективи освітніх інновацій: філософія, психологія, методика [Текст]: [матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2006 р., м. Суми]. Частина 2 / Міністерство освіти і науки України, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут вищої освіти АПН України та ін. ; [редкол.: В. Ф. Живодьор, Т. Б. Тарасова, І. А. Медведєв та ін. ; рец.: В. О. Цикін, Л. М. Артющкіна]. – Суми : [ТОВ «ВТД «Університетська книга»], 2006. – 104 с.

2008

Сучасна картина світу: природа, суспільство, людина [Текст] : збірник наукових праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін ; [редкол.: О. Ю. Щербина-Яковлева (головний редактор), О. П. Бойко (відповідальний редактор), Л. М. Бойченко (літературний редактор) та ін. ; рец.: В. О. Цикін, М. Ф. Лиман]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 319 с.

2009

Карпенко, В. Є. Штучний інтелект крізь призму філософського вчення про свідомість [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів усіх форм навчання закладів освіти I–IV рівнів акредитації / В. Є. Карпенко ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. Л. Кулініченко, В. О. Цикін]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 47 с.

2010

Карпенко, В. Є. Вступ до філософії мови [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів філософських і філологічних спеціальностей усіх форм навчання закладів освіти III–IV рівнів акредитації / В. Є. Карпенко ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. О. Цикін, І. Д. Єрьоміна, О. А. Наумкіна]. – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 47 с.

Косяк, В. А. Людина та її тілесність у різних формах культури [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. А. Косяк ; [рец.: О. В. Марченко, В. О. Цикін, О. Ю. Щербина-Яковлева]. – Суми : Університетська книга, 2010. – 318 с.

2011

Ведмедєв, М. М. Культурні ресурси продуктивного мислення [Текст] : монографія / М. М. Ведмедєв ; [рец.: М. М. Кисельов, В. Л. Петрушенко, В. О. Цикін]. – Суми : Університетська книга, 2011. – 215 с.

2013

Денежніков, С. С. Організація самостійної роботи студентів з курсу філософії [Текст] : методичний посібник / С. С. Денежніков ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [рец.: В. С. Бугрій, В. О. Цикін]. – Суми : [СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. – 46 с.

IV. НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА В. О. ЦИКІНА

*Є вершини, піднявшись на які,
ти більше не спускаєшся вниз,
а, розправивши крила, летиш вгору.*

Річард Бах

2015

Наукова школа професора Цикіна В. О. [Текст] // Кафедрі філософії та соціології історичного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка 85 років : (травень 1930 – травень 2015). – [Б. м.] : [б. в.], [2015]. – С. 18-19.

НАУКОВІ РОБОТИ ВИКОНАНІ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ В. О. ЦИКІНА

2001

Єременко, І. В. Синергетичний аналіз еволюції біологічних систем [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / І. В. Єременко ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2001. – 16 с.

Наумкіна О. А. Роль теорії самоорганізації в осмисленні феномена коеволюції суспільства та природи [Текст] : автореф. дис. ... на канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / О. А. Наумкіна ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2001. – 16 с.

2003

Геращенко, Т. Г. Філософсько-методологічний аналіз сучасної парадигми інформації [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Т. Г. Геращенко ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2003. – 18 с.

2005

Возний, А. П. Дослідження сутності живої сили в еволюції людської тілесності (методолого-синергетический аналіз) [Текст] : автореф. ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / А. П. Возний ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [наукові керівники: Л. А. Соловей, В. О. Цикін]. – Суми ; Київ : [б. в.] 2005. – 21 с.

Лебідь, А. Є. Концепція самоорганізації макросоціальних структур та її методологічна роль в осмисленні феномену соціальної еволюції [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / А. Є. Лебідь ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2005 . – 18 с.

Снегірьов, І. О. Роль еволюційно-синергетичної парадигми в осмисленні соціуму [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / І. О. Снегірьов ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2005. – 16 с.

Цимбал, С. М. Філософсько-методологічний потенціал соціосинергетики [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / С. М. Цимбал ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2005 . – 20 с.

2007

Голуб, Є. С. Синергетична інтерпретація сучасної інформаційної парадигми (методологічний аспект) [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Є. С. Голуб ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2007 . – 18 с.

Горпенко, Г. В. Методологічна роль біоетики в осмисленні коеволюції суспільства та природи [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Г. В. Горпенко ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2007. – 19 с.

2008

Карпенко, В. Є. Методологічна роль гуманістично-ноосферної концепції у розв'язанні глобальних проблем сучасності [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / В. Є. Карпенко ; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Чернівці : [б. в.], 2008. – 20 с.

2010

Кондратенко, С. В. Наукомістке майбутнє планетарної цивілізації: філософсько-методологічний аналіз [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / С. В. Кондратенко ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2010. – 16 с.

2011

Зленко, Н. М. Філософсько-методологічний аналіз феномена меганауки в умовах суспільства ризику [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Н. М. Зленко ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2011. – 16 с.

2012

Денєжніков, С. С. Методологічна роль трансгуманізму в становленні постлюдини [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / С. С. Денєжніков ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2012. – 20 с.

2013

Кравченко, Т. О. Інформаційно-мережева парадигма: методологічні можливості [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Т. О. Кравченко ; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Чернівці : [б. в.], 2013. – 15 с.

2014

Прокопенко, Б. В. Феномен конвергенції в становленні меганауки: філософсько-теоретичний аспект [Текст] : автореф. дис ... канд. філос. наук : 09.00.09 – філософія науки / Б. В. Прокопенко ; Інститут філософії імені Г. С. Сковороди Національної академії наук України ; [науковий керівник В. О. Цикін]. – Київ : [б. в.], 2014. – 16 с.

МАГІСТЕРСЬКІ РОБОТИ

2005

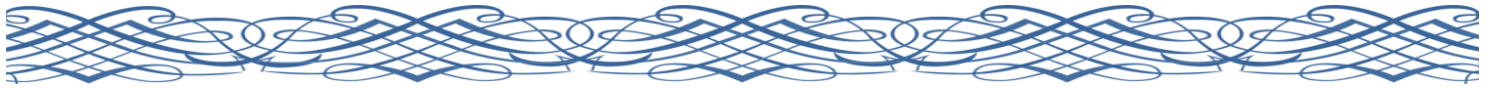
Зимогляд, О. І. Філософські основи менеджменту в системі освіти [Текст] : магістерська робота / О. І. Зимогляд ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. – 150 с.

2006

Верем'юк, Л. Ю. Філософія нанонаук нанотехнологій, їх роль в управлінській діяльності [Текст] : магістерська робота / Л. Ю. Верем'юк ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – 116 с.

2007

Власова, О. П. Особливості управління освітою в умовах інформаційного суспільства [Текст] : магістерська робота / О. П. Власова ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 130 с.

2009

Попова, А. Ю. Методологічні основи менеджменту освіти у контексті Болонського процесу [Текст]: магістерська робота / А. Ю. Попова ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 143 с.

2010

Горобченко, О. М. Методологічна роль постнекласичної науки в освіті [Текст]: магістерська робота / О. М. Горобченко ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 131 с.

2011

Козлова, К. В. Наукові основи управління інноваційною діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі [Текст]: магістерська робота / К. В. Козлова ; науковий керівник В. О. Цикін. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – 121 с.

V. ТВОРЧІ ОБРІЇ ХУДОЖНИКА В. О. ЦИКІНА

*Кожен відтінок на картині мало продумати.
Потрібно мріяти про нього, любити його,
жити ним ...*

Гюстав Моро

*Справжній вчений – романтик,
Тільки романтики вірять
у те, що можливо все.*

Рей Бредбері

Правду кажуть: «Талановита людина — талановита у всьому».

Саме так можна сказати про Веніаміна Олександровича Цикіна, який давно відкрив для себе дивовижний зв'язок філософії і творчості.

Талановитий вчений і педагог, Веніамін Олександрович —творча особистість. Яскравою гранню його таланту є живопис.

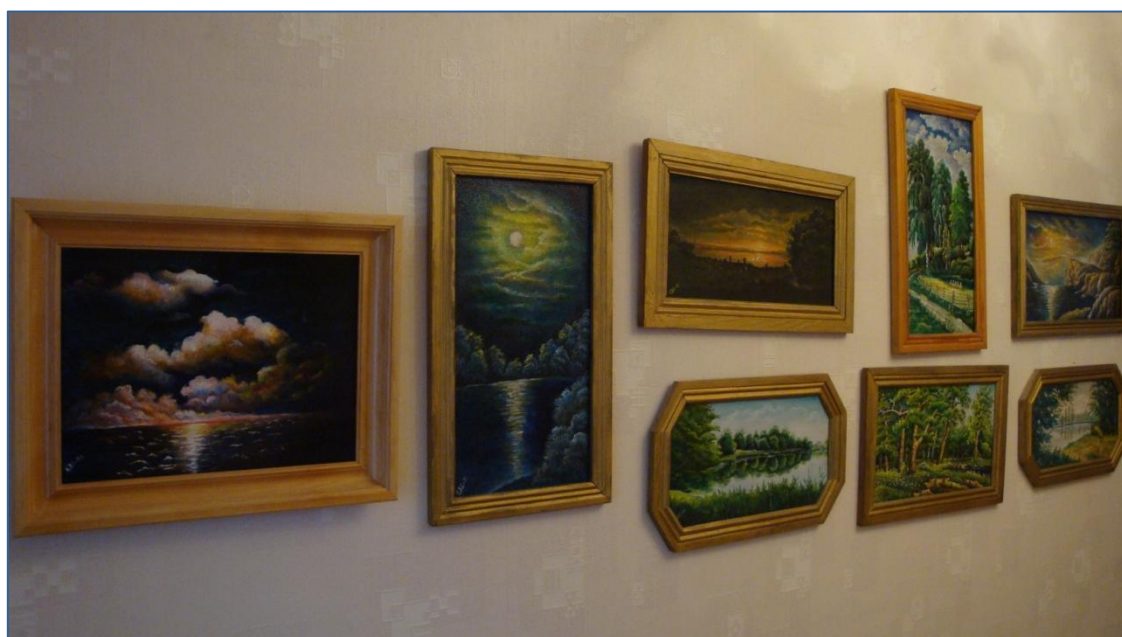
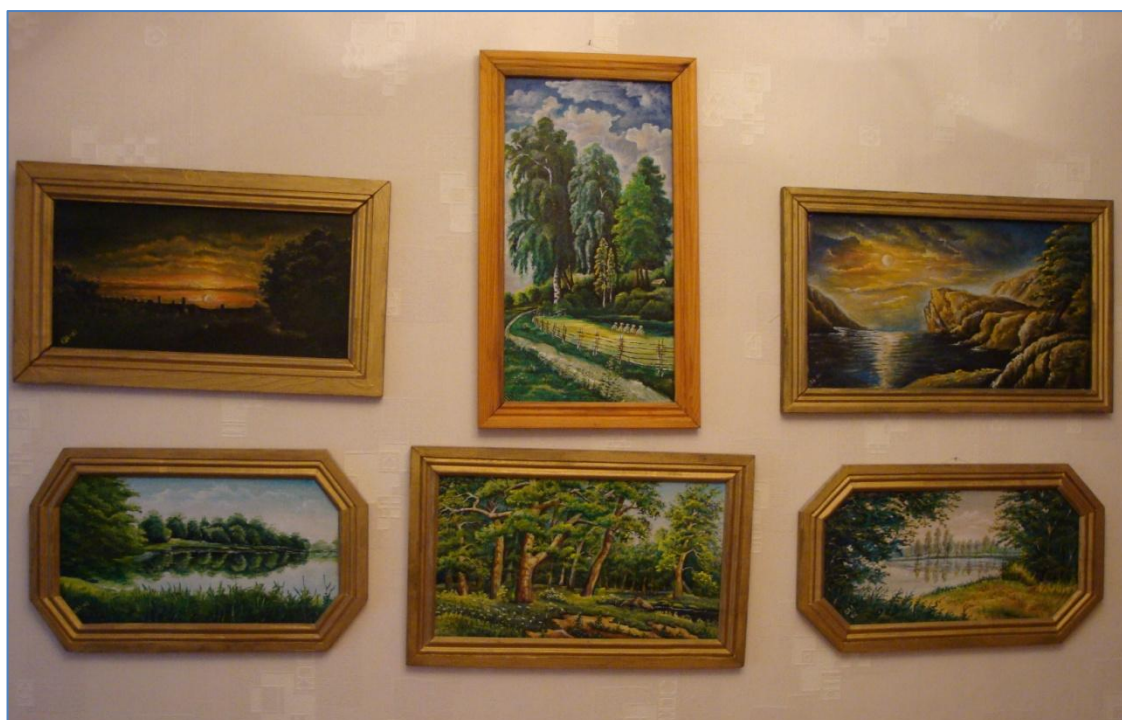
Тематика його картин найрізноманітніша: від пейзажів – до іконопису. Серед ранніх його робіт є копії з полотен І. К. Айвазовського, В. М. Васнецова, В. Г. Перова та інших видатних майстрів пензля.

Улюблена тема живопису Веніаміна Олександровича – літні пейзажі, які є завжди чарівними для сприйняття і настроюють глядача на душевний спокій. Написані ним пейзажі пройняті трепетною любов'ю до рідної природи. Роботи вражають не лише яскравістю фарб, але й тонкою роботою пензля та відвертою манерою живопису, яка засвідчує майстерність художника.

В. О. Цикін – автор майже 100 живописних робіт.

Його картини неодноразово експонувалися на персональних виставках в стінах Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, муніципальних художніх галереях міста Суми та області. Деякі з художніх творів автора зберігаються в приватних колекціях України та Європи.

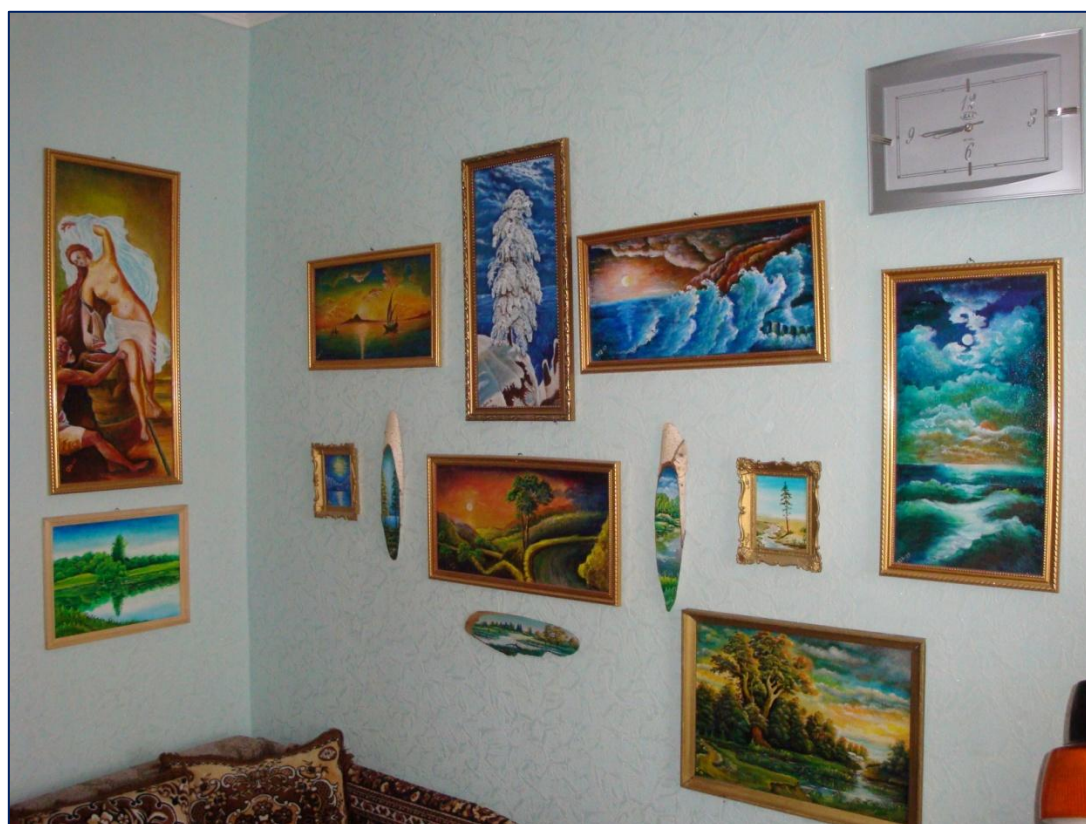

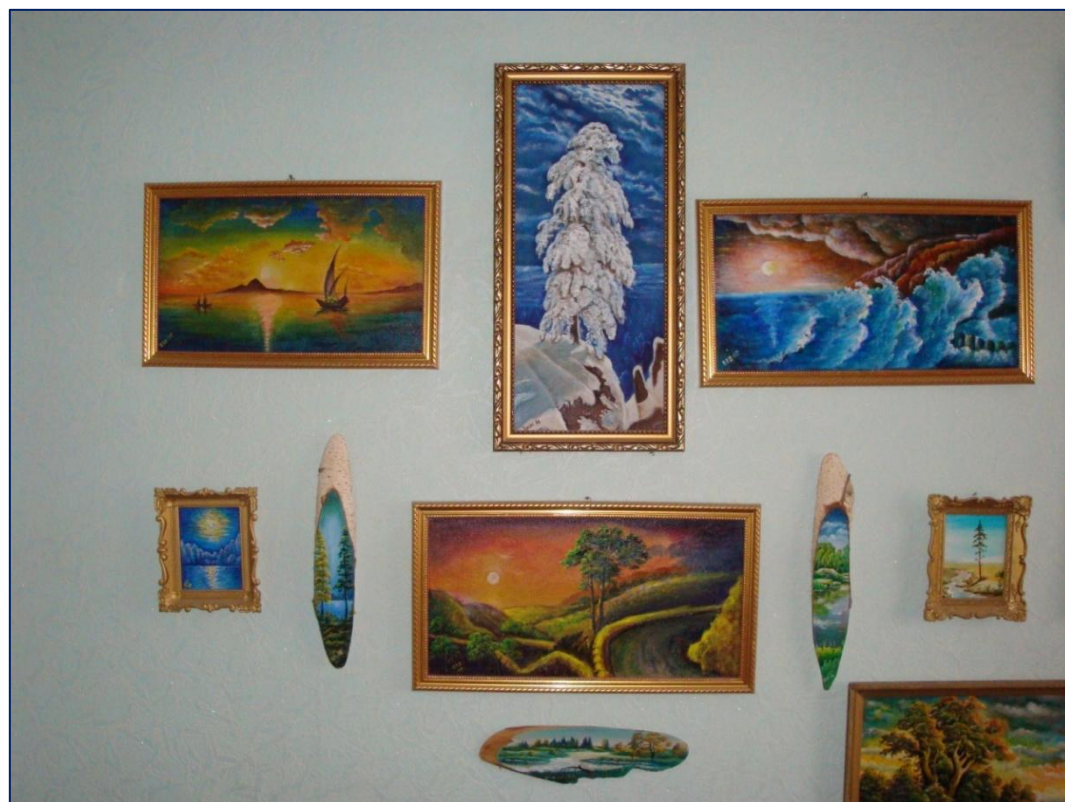

Виставка В. О. Цикіна в музеї університету

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ

NBIS-конвергенция – катализатор техногенной модификации человека.....	73
Б олонский процесс и педагогическое образование.....	86, 87
Будущее цивилизации.....	84
Будущее человечества: мировоззренческие горизонты.....	69
В. С. Соловьёв об этике всеединства.....	77
Взаимосвязь войны и политики.....	76
Виртуальная реальность и учебный процесс.....	86
Военно-профессиональная направленность, ее изучение и формирование у курсантов военных училищ.....	59
Г лобализация: ноосферный поход.....	49
Глобальні проблеми сучасності.....	53
Глобальные проблемы современности.....	61
Гносеологія.....	51, 53
Гуманизация как ценностная основа решений глобальных проблем.....	47
Д ialeктика духовной и материальной культуры.....	76
Духовне життя суспільства.....	53
Духовність нової доби в світлі нанофілософії.....	81
Духовность нового времени в свете нанофилософии.....	71
Е динство и различие естественно-научного и социально-гуманитарного знания.....	86
И деология, мировоззрение и научная картина мира: их взаимосвязь.....	47
Изменение природы прикладного знания в условиях НТР.....	46
Интерпретация как основная форма связи содержательной аксиоматической системы с практикой.....	47
І сторія філософії в запитаннях і відповідях.....	56
Історія філософії в стислому викладі.....	56, 57, 58
К. Маркс – основоположник науного комунізму.....	62
Каким быть учителю?.....	85
Карл Маркс о методе восхождения от абстрактного к конкретному.....	74

Когнитивные возможности синергетики.....	79
Когнитивные горизонты синергетической парадигмы.....	68
Конвергенция наук и технологий – новый этап научно-теоретического развития.....	83
Конструктивная роль случайности.....	80
Концептуальные основы философии образования.....	74
Концепция самоорганизации и эволюция реальности.....	78
Короткий словник філософських термінів.....	49
Курс лекций по философским проблемам физики и математики.....	60
Л екция – основная форма преподавания философии.....	73
Логико-гносеологические основы математизации научных знаний в условиях НТР.....	46
Логико-гносеологические функции математики в условиях НТР.....	62
М атематизация научного знания – объективная закономерность научно-технической революции.....	59
Место научной картины мира в структуре мировоззрения учителя: мировоззренческие проблемы формирования личности учителя.....	48
Методические рекомендации и планы семинаров по изучению философии.....	60
Методические рекомендации к семинарским занятиям по философии.....	60
Методические рекомендации по изучению произведений К. Маркса, Ф. Энгельса, В. Ленина в курсе философии.....	59
Методологические принципы инновационного образования вуза в контексте Болонского процесса.....	88
Методологическая основа современной философии образования...	81
Методологические проблемы образования в условиях хай-тек.....	82
Методологическое значение взглядов Ф. Энгельса для понимания математизации современного научного знания.....	62
Методология научного исследования : словарь.....	50
Методология научного исследования.....	57
Методология превентивного образования будущего учителя.....	88
Методологічні принципи інноваційної освіти ВНЗ у контексті Болонського процесу.....	72
Методологія наукових досліджень : словник.....	50

Методологія наукових досліджень.....	57
Мировоззренческая роль нанонаук и нанотехнологий.....	68
Мировоззренческое значение нанонаук и нанотехнологий в образовании.....	86
Мировоззренческое и методологическое значение идей синергетики.....	77
Моральність і вільний час студентів.....	75
Н анофилософия как мировоззрение.....	69
Недосконалість класичного засвоєння знань та філософія освіти ХХІ століття.....	66
Некоторые методологические вопросы математизации военных знаний : методологические проблемы теории познания.....	59
Некоторые методологические вопросы повышения эффективности самостоятельной работы курсантов.....	59
Нелінійність розвитку соціально-гуманітарних систем.....	66
Новый подход в образовании и воспитании.....	86
Ноосфера как саморазвивающаяся система.....	66
О пределение «практики» в марксистско-ленинской философии....	46
Определение понятия дедуктивной науки.....	46
Опыт работы кафедры по повышению качества и эффективности преподавания общественных наук.....	60
Организация творческой познавательной деятельности курсантов на лекции.....	59
Організація творчої пізнавальної діяльності студентів на лекції з філософії.....	76
Основи сучасної філософії.....	57, 58
Основні форми зв'язку змістової аксіоматичної системи з практикою.....	85
Особенности взаимосвязи науки и образования на постнеклассическом этапе развития знания.....	80
Особенности инновационного управления образованием в условиях сверттехнологий.....	82
Особенности постнеклассической науки.....	84
П арадигма самоорганизации — основа глобального эволюционизма.....	64
Парадигма самоорганизации как основа нового мировоззрения.....	76
Педагогическое образование и синергетика.....	86

Познание и его формы.....	61
Поиски новой парадигмы философского образования будущего учителя.....	78
Политика и конфликт.....	76
Порядок из хаоса.....	79
Практика и абстрактное мышление: (на материалах дедуктивных наук).....	46
Практическая природа содержательной аксиоматической системы наук.....	47
Предмет, содержание и функции методики преподавания философии.....	73
Предмет, структура і принципи пізнання.....	63
Предпосылки возникновения синергетического миропонимания...	63
Принцип практики в дедуктивных науках.....	48
Принцип практики в структуре диалектического материализма.....	63
Принципы синергетики и экологическое образование.....	75
Проблема будущего цивилизации: мировоззренческие ориентиры.....	69
Проблема гуманизации природы и общества.....	75
Проблема духовности.....	77
Проблема жизни и смерти в духовном опыте человека.....	64
Проблема людини в філософії.....	51, 54
Проблема перехода от абстрактного мышления к практике: на материалах дедуктивных наук.....	45
Проблема поиска новой парадигмы образования.....	81
Проблема преподавания философии.....	78
Проблема смены гносеологической парадигмы.....	86
Проблема философии образования и общения.....	77
Проблема формирования новой парадигмы образования в условиях науки XXI столетия.....	71, 82, 87
Проблема формирования новой философии образования.....	87
Проблема формирования оптимальной модели учителя.....	75, 78, 85
Проблема человека в философии.....	61
Проблема человека: природа и сущность.....	53
Проблема человеческого бессмертия.....	78

Проблема эволюции человека под влиянием NBIC-конвергенции.....	84
Проблемное обучение – система дидактических методов, средств и приемов активизации познавательной деятельности курсантов.....	60
Програма та плани семінарських занять.....	51
Р етроспективный философский взгляд на образование.....	83
Роль ідеальних об'єктів в теоріях технічних наук.....	75
Роль математизации науки в ускорении научно-технической революции.....	74
Роль математики в современной НТР.....	46
Роль моделей и моделирования в процессе изучения физики.....	61
Роль социогуманитарных технологий в техногенной цивилизации.....	84
Роль философии и гуманитарных наук в системе высшего образования.....	87
Роль філософії та соціально-гуманітарних дисциплін в системі освіти.....	87
Рэкет как социальный феномен.....	85
С амоорганизация – свойство бытия материи.....	63
Самоорганизация и организация – основа развития социальных систем.....	63
Самоорганізація – основа глобального еволюціонізму.....	85
Сборник задач и упражнений по научному коммунизму.....	60
Сборник задач и упражнений по философии.....	60
Свідомість.....	52, 54
Світоглядна функція синергетики в освіті.....	78
Світоглядне і методологічне значення синергетики.....	66
Связь теоретических конструкторов с практической деятельностью...	47
Сенс і спрямованість історії.....	54
Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования.....	68
Синергетика – методологическая основа современной парадигмы образования и формирования модели учителя.....	86
Синергетика – новое мироведение.....	75, 76, 85
Синергетика – основа миропонимания действительности.....	85

Синергетика – теория самоорганизации материальных систем.....	61
Синергетика в системі освіти.....	67
Синергетика и второе начало термодинамики.....	79
Синергетика и образование: новые подходы.....	49
Синергетика и формирование новой парадигмы образования и управления.....	65, 79
Синергетика и эвристика: методологический анализ.....	87
Синергетика і проблеми коеволюційної стратегії.....	67
Синергетика как постнеклассическая трансформация научного знания.....	65, 70, 79
Синергетика як нова методологічна основа менеджменту.....	79
Синергетика: нове мислення.....	55
Синергетическая методология исследования.....	65
Синергетическое миропонимание и коэволюция.....	68
Синергетична модель освіти.....	67
Синергетичне світобачення: наукові і педагогічні аспекти.....	49
Синтез элементарных форм логического мышления в дедуктивной теории.....	46
Система образования в ноосферном измерении.....	69
Система теоретических учений. Интертеоретическая структура.....	46
Современный научно-технический прогресс и его влияние на развитие военного дела.....	46
Социальная информация как фактор общественного прогресса.....	47
Социальные детерминанты бытия человека в условиях НТР.....	75
Социокультурные детерминанты эволюции сознания.....	74
Соціальна організація і самоорганізація.....	67
Соціальна філософія.....	53, 61
Специфика форм связи формальной аксиоматической системы с практикой.....	48
Структура и функции теорий.....	47
Суспільство як цілісна система, що саморозвивається.....	54
Суть профессиональной деятельности педагога.....	80
Сучасний курс філософії.....	57
Сучасний образ педагога.....	67
Сущность «Нано...».....	81

Сущность и структура правосознания.....	80
Сущность инновационных процессов в образовании.....	83
Сущность конвергенции сверхтехнологий.....	82
Сущность синергетической методологии.....	66
Сущность синергетической модели образования.....	87
Сущность творчества и свободы.....	77
Сущность философской концепции человека.....	48
Сущность формальной системы и её практическая природа.....	47
Сущность ценностей личностей и их классификация.....	64
Теория самоорганизации – современная парадигма образования и формирования модели учителя.....	86
Универсальный эволюционизм и самоорганизация.....	65
Философия инновационного образования.....	83
Философия образования и синергетика.....	68, 70
Философия образования.....	77
Философия образования: ноосферный подход.....	87
Философия образования: постнеклассический подход.....	49
Философия постклассического образования.....	72
Философия самоорганизации сложных систем.....	48
Философская интерпретация NBICS цивилизации.....	51
Философская интерпретация инновационного образования.....	50
Философская интерпретация модели раздувающейся Вселенной....	81
Философская интерпретация современного инновационного образования.....	50
Философская интерпретация сущности инновационного образования.....	73, 83
Философская интерпретация феномена риска в обществе.....	72
Философская интерпретация хай-тек в обществе риска.....	70
Философские основы инновационного образования.....	73, 88
Философские проблемы синергетики.....	48
Философские учения о материальности мира.....	48
Философский анализ проблем синергетики.....	48
Философский дискурс инновационного образования.....	88

Философский дискурс нанотехнологий в обществе риска.....	70
Философский дискурс нанотехнологий.....	70
Философский дискурс наукоёмких технологий в обществе риска...	70
Философский дискурс современного инновационного образования.....	50
Философский дискурс феномена конвергенции супертехнологий в обществе риска.....	49
Философский дискурс хай-тек и необходимость превентивного образования.....	87
Философское значение идей синергетики.....	64
Философское осмысление хай-тек и необходимость превентивного образования.....	71, 83
Философско-методологические основы хай-тек и необходимость превентивного образования.....	81
Філософія в запитаннях та відповідях.....	56
Філософія в структурно-логічних схемах.....	55, 56
Філософія і методологія превентивної освіти майбутнього вчителя.....	72
Філософія освіти – стратегія прориву в майбутнє.....	50
Філософія освіти і синергетика.....	70
Філософія, її проблематика та функції.....	52, 54
Філософія.....	51, 66
Філософія: альтернативний виклад.....	56
Філософія: структурно-логічний аспект.....	58
Філософське розуміння світу.....	52, 55
Філософське розуміння суспільства.....	55
Філософський аналіз феномена конвергенції надтехнологій.....	82
Філософсько-методологічні проблеми інноваційної освіти в суспільстві ризику.....	72
Формирование диалектико-материалистического мировоззрения в процессе изучения общенаучных дисциплин.....	60
Формирование личности как самоорганизующий процесс.....	80
Формирование новой парадигмы образования в условиях меганауки.....	87
Формирование педагога нового типа.....	61
Формирование синергетической модели образования.....	64

Формування філософії нанонаук і освіта.....	71
Функции практики в дедуктивных теориях.....	47
Х рестоматія з філософії освіти.....	62
Хрестоматія з філософії.....	62
Ц інності та їх роль в житті суспільства і людини.....	52, 55
Э волюционная гносеология и самоорганизация.....	80
Эволюционная эпистемология и самоорганизация.....	68
Эволюция понятия «цивилизация».....	74
Эвристическая роль идеи коэволюции: коэволюционная стратегия.....	65

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ

Б рижатый А. В.	49
Бріжата І. А.	50
В едмедєв М. М.	100, 112
Верем'юк Л. Ю.	116
Власова О. П.	116
Возний А. П.	114
Возный А.	33
Г еращенко Т. Г.	114
Голуб Є. С.	114
Горбунова Т. М.	33
Горобченко О. М.	117
Горпенко Г. В.	115
Д єнєжніков С. С.	104, 112, 115
Е втушенко В. М.	61, 76
Є ременко І. В.	113
Ж иводьор В. Ф.	91, 92, 110, 111
З имогляд О. І.	116
Зленко Н. М.	115
К арих В. И.	33, 34
Карпенко В. Е.	83
Карпенко В. Є.	97, 98, 112, 115
Качуровський М. О.	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 66, 67
Кедровский О. И.	59
Козлова К. В.	117
Козлова О. Г.	91, 92, 110, 111
Козубенко Н. Г.	33
Кондратенко С. В.	115
Корж Л. В.	33
Корж-Усенко Л. В.	35

Косяк В. А.	90, 99, 110, 112
Кочубей Н. В.	49, 94
Кравченко Т. О.	116
Кравченко Т. О.	62
Л азарєв М. О.	111
Лебідь А. Є.	114
Н аумкіна О. А.	49, 53, 54, 55, 57, 64, 66, 67, 72, 113
П опова А. Ю.	117
Прокопенко Б. В.	116
С негірьов І. О.	49, 114
Сурков В.	34
Т арелкин Ю. П.	34, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 64, 90
Ц имбал С. М.	114
Ч ирва В. А.	64
Ш удрик І. О.	35
Щ ербина-Яковлева Е. Е.	61

*Наукова бібліотека
висловлює щире подяку
професору*

***БЕНІАМІНУ
ОЛЕКСАНДРОВИЧУ
ЦИЖІНУ***

*За надання матеріалів з особистого архіву
та допомогу
при створенні цього видання*

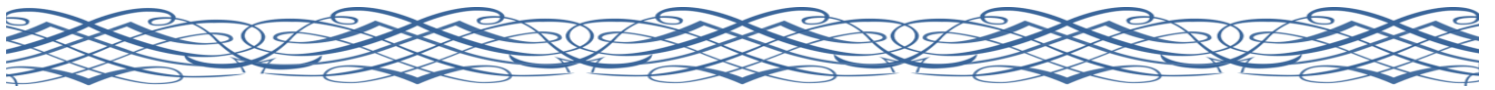

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Інформаційне видання

Веніамін Олександрович Цикін

*Біобібліографічний покажчик
(до 85-річчя від Дня народження)*

Укладачі:

Ірина Олександрівна Железняк

Чайка Наталія Анатоліївна

Косенко Валентина Василівна

Відповідальний за
випуск

І. О. Железняк,
директор Наукової бібліотеки

Редактори:

В. В. Косенко, І. В. Сенча

Комп'ютерний набір

Н. А. Чайка

Комп'ютерна верстка та
художнє оформлення

І. В. Сенча